

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

SZTAB GENERALNY WP - ZARZĄD II

SZTAB GENERALNY WP
Nr. 9F8149/ing 78
Wpłynęło dn. - 5 Grudnia 1978
Za. 18 - 26 jano



POUFNE

Egz. pojedynczy

STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU SIŁ ZBROJNYCH
WIELKIEJ BRYTANII DO 1985 ROKU

W A R S Z A W A

PAŹDZIERNIK - 1978

258
247

T R E Ś Ć

Strona

1. Charakterystyka sił zbrojnych Wielkiej Brytanii
2. Strategiczne środki napadu jądrowego
3. Siły lądowe
4. Siły powietrzne
5. Obrona powietrzna
6. Siły morskie
7. Wnioski

Załączniki:

1. Władze naczelne sił zbrojnych Wielkiej Brytanii
2. Organizacja sił lądowych
3. Organizacja 1 KA BAR
4. Organizacja dywizji pancерnej BAR
5. Organizacja dywizji artylerii BAR
6. Organizacja grupy piechoty /Field Force/
7. Zestawienie związków taktycznych i oddziałów sił lądowych Wielkiej Brytanii
8. Zestawienie podstawowego uzbrojenia sił lądowych
9. Organizacja brytyjskich sił powietrznych

10. Organizacja brytyjskich sił powietrznych RFN
11. Zestawienie liczbowe eskadr i samolotów sił powietrznych Wielkiej Brytanii
12. Organizacja sił morskich Wielkiej Brytanii
13. Skład bojowy i perspektywy rozwojowe sił morskich Wielkiej Brytanii
14. Rozmieszczenie sił zbrojnych Wielkiej Brytanii a także wojsk i obiektów amerykańskich na wyspach brytyjskich
15. Rozmieszczenie i prawdopodobne wzmocnienie brytyjskich wojsk w RFN
16. Prawdopodobne wzmocnienie północnoeuropejskiego TDW wydzielonymi siłami brytyjskimi
17. Współpraca brytyjskiego przemysłu zbrojeniowego z przemysłami Francji, RFN, Włoch, Belgii i Stanów Zjednoczonych
18. Podstawowe parametry oceny zmian w składzie bojowym i liczebnym sił zbrojnych Wielkiej Brytanii

1. Charakterystyka sił zbrojnych Wielkiej Brytanii

W okresie ostatnich dziesięciu lat, to jest od 1968 roku, w polityce militarnej Wielkiej Brytanii zaszły daleko idące zmiany, będące następstwem utraty pozycji mocarstwa o zasięgu światowym. W obawie przed zdystansowaniem przez Francję i RFN, kosztem ogromnych nakładów finansowych, Wielka Brytania umacnia swą pozycję w Pakcie Północnoatlantyckim, przejawiając szczególną aktywność w dziedzinie intensyfikacji zbrojeń konwencjonalnych, zwłaszcza na forum Eurogrupy. Brytyjczycy, wspólnie z innymi sojusznikami z NATO, czynią energiczne zabiegi na rzecz uofensywnienia strategii elastycznego reagowania, rozpętując zarazem zacieklą kampanię propagandową przeciwko państwom wspólnoty socjalistycznej, a zwłaszcza ZSRR i jej polityce obronnej. Kierownictwo polityczno-wojskowe Wielkiej Brytanii usiłuje w ten sposób odwrócić uwagę swego społeczeństwa od skutków kryzysu społeczno-ekonomicznego, recesji gospodarczej, inflacji, bezrobocia, konfliktu narodowościowego w Północnej Irlandii, eskalacji przestępczości i terroryzmu oraz łamania elementarnych praw człowieka.

Degradacja politycznej i ekonomicznej pozycji Wielkiej Brytanii pociągnęła za sobą określone skutki militarno-strategiczne w postaci częściowej likwidacji systemu baz militarnych i licznych garnizonów rozsianych na wszystkich kontynentach. Wpłynęła również na częściową redukcję nadmiernie rozbudowanych

261
280

sił zbrojnych, zwłaszcza sił morskich oraz tzw. sił interwencyjnych przeznaczonych do operacyjnego wykorzystania poza Europą, na mocy zobowiązań wielostronnych i dwustronnych rządu brytyjskiego.

Wykładnikiem rosnącej agresywności brytyjskiej polityki militarnej są poglądy, a także praktyczna działalność wyższej kadry dowódczej forsującej określone koncepcje użycia sił zbrojnych i metody wojny psychologicznej wobec państw Układu Warszawskiego.

Wielka Brytania posiada dobrze zorganizowaną, nowocześnie uzbrojoną i wyposażoną, starannie wyszkoloną armię zawodową, złożoną ze strategicznych sił uderzeniowych, sił lądowych, powietrznych i morskich oraz niezbyt licznych ale dobrze zorganizowanych i wyszkolonych rezerw.

Najwyższym zwierzchnikiem brytyjskich sił zbrojnych jest król /obecnie królowa Elżbieta II/. Władza królewska ograniczona jest jednak w praktyce do oficjalnych wystąpień w czasie ceremonii wojskowych i podpisywania rozkazów nominacyjnych. Faktyczną odpowiedzialność za bezpieczeństwo kraju i stan sił zbrojnych ponoszą premier rządu i minister obrony poprzez komitet, radę i ministerstwo obrony /załącznik 1/.

Operacyjne kierownictwo siłami zbrojnymi sprawuje Rada Obrony poprzez komitet szefów sztabów i sztab obrony. W skład komitetu szefów sztabów wchodzi: szef sztabu obrony /wyznaczony w trybie rotacji z rodzajów sił zbrojnych/, który sprawuje funkcje przewodniczącego oraz szefowie sztabów sił lądowych, powietrznych i morskich. Szef sztabu obrony jest zarazem głównym doradcą ministra obrony w sprawach wojskowych.

Pod względem administracyjno-wojskowym terytorium Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii podzielone zostało na 10 rejonów wojskowych podległych dowództwu sił

lądowych terytorium Wielkiej Brytanii, cztery okręgi morskie podległe dowództwu sił morskich metropolii oraz trzy rejony obrony powietrznej kraju podległe dowództwu sił powietrznych.

1.1.1978_r. stan_liczebny_regularnych_sił_zbrojnych
oraz rezerw ochotniczych wynosił:

Rodzaje sił zbrojnych	Ogółem	Siły lądowe	Siły powietrzne	Siły morskie
Regularne siły zbrojne	323 600	163 100	85 000	75 500
Ochotnicze rezerwy sił zbrojnych /zorganizowane/	75 000	68 500	300	6 500
Ochotnicze rezerwy sił zbrojnych /niezorganizowane/	176 200	116 800	30 300	29 100
Korpus kadetów sił zbrojnych	141 100	72 700	43 200	25 200

Zgodnie z długoterminowym planem wzmocnienia wojsk walczących NATO na ŚE TDW oraz permanentnym niedoborem personelu w składzie bojowym BAR, spowodowanym głównie służbą rotacyjną pododdziałów w Północnej Irlandii, w połowie sierpnia 1978 r. rząd brytyjski podjął decyzję w sprawie zwiększenia stanu liczebnego sił lądowych o 4 000 żołnierzy, z tego o 2 000 w BAR /w sierpniu br. stan faktyczny sił lądowych wynosił 160 000 żołnierzy; po uwzględnieniu ww 4 000 - wyniesie 164 000 żołnierzy/.

W siłach zbrojnych zaangażowana jest potężna armia pracowników cywilnych licząca około 290 000 ludzi zatrudnionych w sztabach, uczelniach i ośrodkach szkolenia, w różnych instytucjach wojskowych, w organach administracyjnych, w służbach logistycznych i wojskowych zakładach przemysłu zbrojeniowego. W czasie mobilizacji większość pracowników cywilnych zostanie automatycznie powołana do służby czynnej.

W 1961 roku w brytyjskich siłach zbrojnych została wprowadzona - podobnie jak w okresie międzywojennym - zawodowa służba oparta na zaciągu ochotniczym. Do służby przyjmowani są ochotnicy po ukończeniu 17 roku życia. Podstawowym warunkiem przyjęcia do zawodowej służby wojskowej jest podpisanie przez kandydata kontraktu na 6 lub 9 lat służby. Kontrakty mogą być następnie przedłużane do 22 lat i więcej. Przy doborze kandydatów do korpusu oficerskiego oprócz wykształcenia ogólnego i światopoglądu bardzo duże znaczenie przywiązuje się do takiego kryterium przydatności, jakim jest pochodzenie społeczne.

Szczególnie wysoką rangę dowództwo brytyjskie przypisuje ochotniczym rezerwom sił zbrojnych, którym stara się nadać optymalny kształt organizacyjno-mobilizacyjny. Z uwagi na zawodowy charakter armii, dowództwo brytyjskie dysponuje stosunkowo skromnym, chociaż bardzo efektywnym potencjałem mobilizacyjnym. Ogół rezerw brytyjskich dzieli się na dwie zasadnicze kategorie: rezerwy zorganizowane i niezorganizowane.

Rezerwy zorganizowane składają się z ukompletowanych w 60-70 % lub skadrowanych oddziałów i pododdziałów przeznaczonych do włączenia w skład związków taktycznych wojsk regularnych. Ogółem rezerwy zorganizowane sił zbrojnych liczą 75 300 ludzi, z tego 68 500 to rezerwy sił lądowych. Jednostkami rezerw dowodzą zwykle oficerowie zawodowi; niższą kadrę dowódczą tworzą oficerowie i podoficerowie rezerwy. Wszystkie jednostki rezerwy zorganizowanej w zależności od przeznaczenia operacyjnego podzielone są na grupy A i B. Jednostki grupy A przeznaczone są do wykorzystania na dowolnym europejskim TDW, a jednostki grupy B - do obrony wewnętrznej kraju. Jednostki tej kategorii rezerw są przeznaczone

264
283

do wzmocnienia wojsk regularnych w strefie działań bojowych, uzupełnienia kontyngentu wojsk brytyjskich wydzielonego do odwodu strategicznego NATO, udzielania pomocy siłom policyjnym w zaprowadzeniu porządku wewnętrznego w kraju, ochrony i obrony baz wojskowych oraz składów uzbrojenia i magazynów /załączniki 15 i 16/.

Rezerwiści wchodzący w skład oddziałów rezerwy zorganizowanej zobowiązani są do odbycia w ciągu roku 12 dni szkolenia wojskowego w garnizonie oraz 15 dni szkolenia na poligonie w składzie macierzystych oddziałów rezerwy i związków taktycznych wojsk regularnych. Obozy szkoleniowe z reguły są organizowane w przewidzianych rejonach rozwinięcia operacyjnego na poszczególnych TDW.

Rezerwy niezorganizowane przeznaczone są do mobilizacyjnego uzupełnienia wojsk regularnych i rezerwy zorganizowanej do etatów wojennych. Ogółem ta kategoria rezerw liczy 176 200 ludzi, w tym 116 800 w siłach lądowych. Duża część żołnierzy ma przydziały mobilizacyjne do konkretnych związków taktycznych i oddziałów regularnych sił zbrojnych. Różnica między rezerwą zorganizowaną i niezorganizowaną polega na tym, że w czasie mobilizacji żołnierzy ze składu rezerwy niezorganizowanej kieruje się w trybie indywidualnym bezpośrednio do związków i oddziałów na z góry wyznaczone funkcje. Rezerwiści tej kategorii szkolą się w okresie pokojowym w swych jednostkach macierzystych.

Ważny rodzaj rezerw stanowi korpus przysposobienia wojskowego, tzw. "kadeci", którzy rekrutują się na zasadach dobrowolności z młodzieży szkół ponadpodstawowych w wieku 13-17 lat. Równolegle z pobieraniem nauki w szkole przechodzą oni podstawowe przeszkolenie wojskowe, a podczas ferii letnich uczestniczą w 15-dniowych obozach szkoleniowych organizowanych w jednostkach wojsk regularnych. W czasie mobilizacji najstarszy rocznik kadetów może zostać powołany do służby wojskowej.

265
284

Dowództwo brytyjskich sił zbrojnych nie przewiduje do 1985 roku istotniejszych zmian w stanie liczebnym, składzie bojowym i w możliwościach mobilizacyjnych sił zbrojnych. W razie dojścia do władzy konserwatystów /w wyniku ewentualnego zwycięstwa wyborczego jesienią 1978 lub wiosną 1979 roku/ można się liczyć z jeszcze bardziej intensywnym nakręcaniem spirali zbrojeń i dalszym zacieśnieniem współpracy w NATO i Eurogrupie /załącznik 17/.

W 1979 roku zostanie zakończona gruntowna reorganizacja sił lądowych, która wprowadza jeszcze więcej niż poprzednio elementów ofensywnych do składu bojowego BAR; składa się na to przede wszystkim zwiększenie liczby dywizji pancernych oraz nasycenie wojsk nowoczesnymi systemami uzbrojenia i techniki bojowej. Dowództwo sił lądowych zamierza do 1985 roku przybliżyć związki i oddziały rezerw zorganizowanych do wojsk regularnych nie tylko pod względem uzbrojenia, wyposażenia i zaopatrzenia, lecz również szkolenia bojowego oraz gotowości bojowej i mobilizacyjnej.

W celu utrzymania wysokiego stanu gotowości bojowej Brytyjskiej Armii Renu, dowództwo sił zbrojnych zamierza ograniczyć liczbę pododdziałów i oddziałów wysyłanych systematycznie do okresowej służby w Północnej Irlandii. W wypadku mobilizacji jednostki ze składu BAR pełniące służbę pacyfikacyjną w Północnej Irlandii, zostaną przetransportowane do RFN najpóźniej w ciągu 72 godzin. W ramach podwyższania gotowości bojowej rezerw zorganizowanych, około 50 000 rezerwistów ma być przeszkalanych corocznie w związkach i oddziałach BAR.

Kierunki prac naukowo-badawczych i konstrukcyjnych zmierzają do opracowania nowych udoskonalonych systemów uzbrojenia dla sił zbrojnych na lata osiemdziesiąte /udoskonalone wozy bojowe, środki przeciwpancerne i przeciwlotnicze, samoloty bojowe i uzbro-

266
28

jenie pokładowe, bomby lotnicze i rakiety, nowoczesne skomputeryzowane rakietowe okręty nawodne i podwodne, uzbrojenie do zwalczania okrętów podwodnych oraz zautomatyzowane systemy dowodzenia i zaopatrywania wojsk/.

2. Strategiczne środki napadu jądrowego

Już od 1951 roku Brytyjczycy rozpoczęli realizację programu zbrojeń jądrowych i tworzenia zrębów własnych, w pierwszej kolejności taktycznych a następnie strategicznych sił jądrowych, przeznaczając na ten cel ogromne sumy pieniężne i kierując do przemysłu jądrowego swe najlepsze kadry. Obecnie przemysł jądrowy tego kraju zajmuje drugie miejsce wśród państw kapitalistycznych po potencjale jądrowym Stanów Zjednoczonych.

Do 1969 roku podstawowym komponentem strategicznych sił jądrowych Wielkiej Brytanii było lotnictwo bombowe typu "V" /"Vulcan", "Victor" i "Valiant"/, przystosowane do przenoszenia bomb jądrowych i termojądrowych oraz pocisków rakietowych klasy powietrze-powietrze "Blue Steel".

Z dniem 1.9.1969 roku, po uzyskaniu aprobaty ze strony władz naczelných NATO, dowództwo brytyjskie podjęło decyzję przekazania zadań o znaczeniu strategicznym eskadrze atomowych okrętów podwodnych z pociskami "Polaris" podległej siłom morskim a wykonujące dotychczas te zadania samoloty bombowe "V" przeznaczyło do zadań wsparcia taktycznego wojsk z zachowaniem możliwości przenoszenia przez nie strategicznej broni jądrowej. Tym samym od 1970 roku rolę głównego środka przenoszenia strategicznej broni jądrowej w brytyjskich siłach zbrojnych spełniają cztery OPARB uzbrojone w 64 pociski "Polaris" A3, wyposażone w trzyładunkowe

267
286

głowice niekierowane /3 ładunki po 200 kt w głowicy/; ogółem flota brytyjskich OPARB dysponuje 192 ładunkami o mocy 38,4 MT.

Brytyjskie OPARB planowano wykorzystywać operacyjnie przez okres 20 lat /poszczególne okręty weszły do linii w latach od 1967 do 1969/. Prace projektowo-konstrukcyjne wykonane zostały przez przemysł brytyjski przy wykorzystaniu amerykańskiej myśli technicznej i technologii. W Stanach Zjednoczonych natomiast zakupione zostały rakiety "Polaris" /na mocy układu w Nassau z 1962 roku/. Z uwagi na to, że Stany Zjednoczone planują wycofanie swych ostatnich OPARB z pociskami "Polaris" na przełomie 1984/1985, brytyjscy eksperci liczą się z wystąpieniem trudności w zaopatrzeniu w części zamienne do tego systemu rakiet. To koliduje z poglądem, że brytyjskie OPARB mogą z powodzeniem pozostać w służbie operacyjnej przez dalsze 15 lat pod warunkiem przeprowadzenia modernizacji ich głowic jądrowych.

Podobnie jak w siłach morskich Stanów Zjednoczonych, każdy brytyjski OPARB ma dwie kompletne załogi. Zgodnie z przyjętym programem każda załoga pełni służbę operacyjną przez 12 tygodni, a przez okres następnych 12 tygodni pozostaje na lądzie. Pierwsze cztery tygodnie służby operacyjnej traktowane są jako okres szkoleniowo-próbnny; po jego zakończeniu okręt zostaje skierowany do rejonu startowego na ośmiotygodniowe patrolowanie bojowe. W razie konieczności każdy OPARB może odpalić swe rakiety do wyznaczonych celów z dowolnej pozycji na morzu, nie wyłączając nawet macierzystej bazy w Faslane.

Brytyjskie strategiczne siły jądrowe są wydzielone do NATO; w czasie wojny mają działać według planu naczelnego dowództwa połączonych sił zbrojnych paktu, chociaż dowództwo brytyjskie zastrzegło sobie prawo wykorzystania tych sił według własnych narodowych planów.

268
287

W połowie 1978 roku w składzie sił morskich Wielkiej Brytanii były cztery OPARB, z których w gotowości operacyjnej znajdowały się dwa, a w remoncie kapitalnym i na szkoleniu poremontowym po jednym okręcie.

Od kilku lat rząd brytyjski stoi przed dylematem modernizacji swych strategicznych sił jądrowych. W tym celu powołany został specjalny zespół studyjny, któremu powierzono zadanie dokonania gruntownej analizy potrzeb militarnych i zaproponowania najbardziej korzystnych dla Wielkiej Brytanii rozwiązań w dziedzinie modernizacji strategicznych sił uderzeniowych.

Jednym z rozpatrywanych wariantów unowocześnienia strategicznych sił jądrowych była koncepcja przebrożenia posiadanych OPARB z pocisków rakietowych "Polaris" na "Posejdon"^x. Głowice jądrowe do tych rakiet miały być produkowane przez przemysł brytyjski. Za ewentualnym przyjęciem tej koncepcji przemawiało wznowienie przez rząd brytyjski w 1974 roku podziemnych prób jądrowych na poligonie Nevada w Stanach Zjednoczonych. Przypuszczalnym celem tych prób było skonstruowanie wieloczołonowych głowic kierowanych do posiadanych rakiet "Polaris" lub "Posejdon".

Według niektórych danych ostatecznym terminem wycofania ze służby operacyjnej systemu OPARB z pociskami "Polaris" może być 1993 rok. Tymczasem w okresie do 1985 roku stan bojowy strategicznych sił jądrowych ma ulec przejściowemu zmniejszeniu. Po 1980 roku przewiduje się stopniowe wycofywanie z uzbrojenia samolotów bombowych "Vulcan", dla których dowództwo brytyjskie nie przewiduje żadnej alternatywy. Funkcje taktyczne wycofywanych samolotów "Vulcan" mają przejąć nowo wprowadzane do uzbrojenia wielozadaniowe samoloty o zmiennej geometrii skrzydeł "Tornado".

^xKoszt przebrożenia jednego okrętu miał wynosić około 60 mln funtów szterlingów - według cen z 1970 r.

Brytyjskie siły OPARB stanowią faktycznie część składową strategicznych sił jądrowych NATO. Mimo iż ostateczna decyzja w sprawie ich użycia należy do rządu brytyjskiego, cele dla nich wybiera i przydziela międzysojusznicza grupa planowania jądrowego rezydująca w sztabie dowództwa lotnictwa strategicznego sił powietrznych Stanów Zjednoczonych w Omaha.

Najpóźniej do 1980 roku kierownictwo polityczno-wojskowe Wielkiej Brytanii będzie musiało dokonać wyboru nowego systemu broni strategicznej spośród dwóch najbardziej prawdopodobnych wariantów. Będzie nim albo:

- eskadra złożona z co najmniej pięciu atomowych okrętów podwodnych wyposażonych w 16 pocisków raketowych uzbrojonych w wieloładunkowe głowice kierowane /MIRV/ lub

- flotylla składająca się z 17 atomowych okrętów podwodnych; każdy z nich byłby wyposażony w 24 pociski raketowe typu "Cruise" uzbrojone w głowicę o mocy 200 kt.

Przyjęcie pierwszego rozwiązania umożliwiłoby utrzymanie stale dwóch OPARB w rejonie startowym, w gotowości do odpalenia rakiet do 96 oddzielnych obiektów. Przy drugim rozwiązaniu trzeba byłoby uwzględnić mniejsze prawdopodobieństwo osiągnięcia celu przez każdy pocisk "Cruise", a zagwarantowanie możliwości jednoczesnego wykonania uderzeń na taką samą liczbę obiektów wymagałoby utrzymywania w stałej gotowości startowej od 7 do 9 okrętów.

Zdaniem specjalistów wojskowych, Wielka Brytania nie może sobie pozwolić na zakup i utrzymanie dwóch różnych systemów broni strategicznej i dlatego musi się zdecydować na jeden /nawet Francja wydaje się odchodzić od obecnej kombinacji lądowych pocisków strategicznych, morskich OPARB oraz eskadr strategicznych samolotów bombowych/.

Obecny potencjał naukowo-badawczy i produkcyjny oraz tematyka realizowanych programów rozwojowych stwarzają podstawę do wnioskowania, że w latach osiemdziesiątych dowództwo brytyjskie będzie mogło wprowadzić do uzbrojenia strategiczne pociski rakietowe o płaskim torze lotu, tzw. pociski manewrujące /"Cruise Missiles"/. Wstępne szacunki ekonomiczne ekspertów brytyjskich dowodzą, że ten typ uzbrojenia byłby najbardziej oszczędnym rozwiązaniem.

Zdaniem ekspertów wojskowych, o ile Wielka Brytania zechce wykonać prace związane z projektowaniem, rozwojem i budową nowej strategicznej broni jądrowej w terminie do 1993 roku, to czynności wstępne nad tym projektem powinny się rozpocząć nie później niż w 1980 roku.

W swych dążeniach do zachowania drugiej po Stanach Zjednoczonych pozycji polityczno-militarnej w Pakcie Północnoatlantyckim, Wielka Brytania zamierza w przyszłości podwoić moc bojową swych morskich strategicznych sił jądrowych. W oparciu o swe dogodne położenie geostrategiczne, dowództwo brytyjskie będzie nadal sposobie swe siły zbrojne włącznie ze strategicznymi do działań na wschodnim Atlantyku, ŚE TDW i na obszarach północnego skrzydła NATO, stanowiącego naturalną rubież ryglową osłaniającą wyspy brytyjskie. Terytorium Wielkiej Brytanii ma odegrać szczególną rolę w operacyjnym wykorzystaniu jądrowych sił uderzeniowych Stanów Zjednoczonych - sił OPARB i lotnictwa strategicznego - oraz części odwodów przewidzianych do rozwinięcia w Europie Środkowej i na rubieżach północnego skrzydła NATO /załącznik 14/.

271
280

3. Siły lądowe

Brytyjskie siły lądowe podlegają pod względem operacyjnym szefowi sztabu obrony. W dniu 1 kwietnia 1978 r. ich stan liczebny wynosił 163 100 żołnierzy, w tym 16 900 oficerów, 140 500 chorążych, podoficerów i szeregowców /mężczyzn/ oraz 5 700 kobiet różnych stopni.

Z ogólnej liczby 163 100 żołnierzy, w jednostkach liniowych /w wojskach operacyjnych/ znajduje się 116 000 osób. Pozostałe 47 100 żołnierzy stanowi personel instytucji szkoleniowych, kadra dowódcza oddziałów i sztabów rezerw sił lądowych oraz organizacji paramilitarnych, kierowniczy personel wojskowych zakładów produkcyjnych, remontowych i pomocniczych oraz żołnierze zatrudnieni w instytucjach centralnych ministerstwa obrony i innych resortów administracji państwowej.

Pod względem operacyjnym brytyjskie siły lądowe dzielą się na: siły lądowe terytorium Wielkiej Brytanii /88 000/, Brytyjską Armię Renu /57 000/ wraz ze stałym kontyngentem w Berlinie Zachodnim /3 100/ i wojska stacjonujące w brytyjskich bazach zamorskich /14 100/; /załącznik 2/.

Dowództwu sił lądowych terytorium Wielkiej Brytanii podlegają dowództwa wszystkich rejonów wojskowych i stacjonujące w metropolii grupy piechoty /6, 7 i 8 GP/. Poprzez dowództwa rejonów wojskowych podlegają mu również wszystkie oddziały i pododdziały wojsk lądowych /regularne i rezerwy/, stacjonujące w metropolii, w tym również siły utrzymywane w Północnej Irlandii.

Brytyjska Armia Renu - druga pod względem liczebności formacja sił lądowych - stacjonuje w RFN ze sztabem w Mönchen-Gladbach. Podlega jej 1 brytyjski korpus armijny i jednostki armijne /dowo-

281

dzenia, łączności, tyłowe i specjalne/. Pod względem operacyjnym podlega jej także zachodniobерlińska grupa piechoty /ZGP/.

W składzie korpusu występują cztery dywizje pancerne /1, 2, 3 i 4 DPanc/, korpuśna grupa piechoty /5 GP - załącznik 3/, dywizja artylerii oraz oddziały zabezpieczenia i obsługi. Do ważniejszych komponentów korpusu zalicza się: pułk rakiet operacyjno-taktycznych "Lance", 4 dywizyjne pułki haubic przystosowanych do prowadzenia ognia amunicją jądrową /haubice 155 i 203,2 mm/, 9 pułków czołgów, 5 rozpoznawczych pułków pancernych, pułk walki elektro-nicznej, 15 batalionów zmechanizowanych, batalion powietrznodesan-towy, pułk armat 175 mm, 5 pułków haubic 105 mm, 5 pułków śmigłow-ców, 2 pułki przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Rapier" i inne. W wypadku mobilizacji przewidywane jest zwiększenie składu osobo-wego BAR z obecnych 57 000 do 120 000 żołnierzy. Rangę BAR podnosi m.in. fakt, że jej dowódca jest jednocześnie dowódcą Północnej Grupy Armii, a sztab trzonem sztabu PGA. Biorąc pod uwagę stan mo-ralny, poziom wyszkolenia, gotowości bojowej i mobilizacyjnej oraz jakość uzbrojenia, brytyjski 1 KA, obok 1 KA Bundeswehry, jest naj-silniejszym ogniwem Północnej Grupy Armii /załącznik 3/.

Wojska stacjonujące w brytyjskich bazach zamorskich tracą znaczenie w miarę zmniejszania się zobowiązań Wielkiej Brytanii wobec jej byłych kolonii. W ich skład wchodzi grupa piechoty sta-cjonująca w Hongkongu /GP Gurkha/ oraz pojedyncze oddziały i pod-oddziały rozmieszczone w różnych krajach Wspólnoty Narodów o łącz-nej sile 10 wzmocnionych batalionów piechoty.

Brytyjskie siły lądowe znajdują się obecnie w zaawansowa-nym stadium reorganizacji, której zakończenie przewidywane jest w 1979 roku /załączniki 7 i 8/.

273
282

Struktura organizacyjna brytyjskich sił lądowych zawiera szereg elementów charakterystycznych, różniących je od analogicznych formacji w składzie wojsk innych państw NATO.

W brytyjskim korpusie armijnym, oprócz związków taktycznych, oddziałów zabezpieczenia i obsługi, znajdujących się z reguły w korpusach innych państw NATO, występuje dywizja artylerii /załącznik 5/. W jej skład wchodzi dotychczasowe korpuśne oddziały artylerii polowej i przeciwlotniczej oraz oddziały zabezpieczenia i obsługi. Dowództwo i sztab dywizji zostały sformowane ze sztabów rozformowanych brygad artylerii.

Nowym elementem brytyjskiego korpusu, w porównaniu z jego strukturą sprzed dwóch lat, jest formowany w ramach reorganizacji pułk walki elektronicznej.

W odróżnieniu od najbardziej popularnej w NATO struktury brygadowej, brytyjskie dywizje pancerne mają strukturę pułkowo-batalionową /załącznik 4/. Po wyeliminowaniu ze struktury dywizji sztabów brygad, w celu uniknięcia konieczności bezpośredniego dowodzenia przez sztab dywizji walką wszystkich oddziałów dywizyjnych, w nowo sformowanych dywizjach brytyjskich utworzono załączki dwóch sztabów zgrupowań taktycznych. Zgrupowania mają być formowane do-
raźnie, a ich skład bojowy każdorazowo ustalany przez dowódcę dywizji. Zadaniem dowódcy zgrupowania^x ma być dowodzenie częścią sił pierwszego rzutu dywizji lub kierowanie walką na jej tyłach.

Trzon dywizji stanowią: rozpoznawczy pułk pancerny, 2 pułki czołgów, 3 bataliony zmechanizowane /na wypadek wojny do 6/, 2 pułki artylerii, pułk śmigłowców i pułk saperów. Związek oddziałów i pododdziałów z dywizją nie jest stały; odbywają one rotację obejmującą

^xDowódca zgrupowania taktycznego /oficer w stopniu brygadiera/ jest zastępcą dowódcy dywizji; w warunkach pokojowych pełni funkcję komendanta garnizonu, w którym stacjonują większe jednostki dywizyjne.

okresy służby w BAR i Berlinie Zachodnim, metropolii^x i w bazach zamorskich.

Oddziały i pododdziały, w zależności od rodzaju wojsk i służb, mają jednakową organizację i uzbrojenie. Odnosi się to do jednostek wojsk regularnych i w coraz szerszym stopniu również do rezerwy zorganizowanej, których podstawowym przeznaczeniem jest uzupełnienie składu dywizji z etatów pokojowych do wojennych.

Występujące do niedawna w uzbrojeniu BAR 12 wyrzutni przestarzałych rakiet taktycznych "Honest John" zostało zamienionych przez taką samą liczbę nowoczesnych rakiet operacyjno-taktycznych "Lance". Do środków przenoszenia broni jądrowej, będących w uzbrojeniu BAR, zalicza się ponadto 48 haubic 155 mm i 12 haubic 203,2 mm. Na jej siłę uderzeniową składa się około 750 nowoczesnych czołgów. Istotnym uzupełnieniem czołgów są masowo występujące w wojskach BAR transportery opancerzone i wozy bojowe, których liczba przekracza 3 100. Wsparcie ogniowe działań bojowych BAR, nie licząc dział atomowych, może zabezpieczać bez mała 600 dział i moździerzy. Mocną stroną uzbrojenia brytyjskich wojsk są środki przeciwpancerne. Oprócz przeciwpancernej broni piechoty, występującej w pododdziałach szczebla kompanii i niższych, BAR dysponuje ponad 450 rakietowymi środkami przeciwpancernymi. Na liczbę tę, obok przenośnych wyrzutni przeciwpancernych pocisków kierowanych, składają się liczone jako pojedyncze środki - niszczyciele czołgów "Strike", transportery opancerzone z rodziny CVR/T/ uzbrojone w pięcioprowadnicowe wyrzutnie i wozy bojowe FV-438, uzbrojone w dwuprowadnicowe wyrzutnie, a także śmigłowce "Lynx" uzbrojone w 8 wyrzutni.

Z ogólnej liczby 136 śmigłowców znajdujących się w uzbrojeniu BAR, w najbliższej przyszłości bez mała połowę /66/ mają

^x W tym również w Północnej Irlandii.

275
284

stanowić brytyjskie śmigłowce przeciwpancerne "Lynx"; resztę śmigłowce wielozadaniowe, wśród których standardowym ma być również brytyjski śmigłowiec "Gazelle". Do obrony przeciwlotniczej BAR ma w swym uzbrojeniu 176 zestawów rakietowych, w tym 72 wyrzutnie przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Rapier" i 104 zestawy przenośne "Blowpipe".

Mając na uwadze dobiegającą końca reorganizację brytyjskich sił lądowych, ich nowoczesne uzbrojenie oraz systematyczne szkolenie wojsk, obejmujące wspólne ćwiczenia wojsk operacyjnych z oddziałami rezerwy przewidywanymi do rozwinięcia mobilizacyjnego związków i oddziałów - trudno byłoby poddawać w wątpliwość wysoki poziom ich gotowości bojowej. Za oceną taką przemawia również to, że wszyscy brytyjscy żołnierze pełnią zawodową służbę wojskową i są bardzo dobrze przygotowani w zakresie poszczególnych specjalności wojskowych. Na wysoką wartość bojową brytyjskich sił lądowych wskazuje również struktura składu osobowego, w której 70 % stanowią oficerowie, chorążowie i podoficerowie, a tylko 30 % szeregowcy. Wysoki poziom wyszkolenia idący w parze z wymaganym poziomem dyscypliny sprawiają, że gotowość bojowa dowództw, sztabów i związków taktycznych należy do najwyższych wśród państw NATO.

Wielka Brytania, dążąc do utrzymania liczącego się udziału w systemie militarnym Zachodu, poświęca wiele uwagi nie tylko aktualnemu stanowi jej sił zbrojnych, ale także zwiększaniu ich potencjału bojowego. Przejawia się to m.in. w realizowaniu programu systematycznego zacieśniania związków między wojskami rezerwy a regularnymi siłami lądowymi. Potwierdzeniem tego jest permanentna modernizacja uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz ciągłe kontynuowanie prac naukowo-badawczych w ramach programów rozwojowych.

Do końca bieżącego dziesięciolecia wojska regularne

i rezerwy otrzymają około 40 nowych wzorów uzbrojenia i sprzętu wojskowego i kolejnych 40 wzorów w pięcioleciu 1981-1985. W najbliższych perspektywach rozwoju techniki bojowej na uwagę zasługują:

- dalsza modernizacja czołgu "Chieftain", który pozostanie w uzbrojeniu brytyjskich wojsk prawdopodobnie do końca lat osiemdziesiątych i równoczesne prowadzenie prac projektowo-konstrukcyjnych nad czołgiem nowej generacji;

- prace nad nowym wozem bojowym piechoty, prowadzone równolegle z wprowadzaniem do uzbrojenia wojsk transporterów z rodziny CVR/T/ /"Scorpion", "Scimitar", "Spartan", "Striker", "Sultan", "Samson" i "Samaritan"/;

- wprowadzanie do uzbrojenia 155 mm haubicy ciągnionej FH-70 /rozpoczęte w ub. roku/ oraz 155 mm haubicy samobieżnej SP-70, które na początku lat osiemdziesiątych mają być podstawowymi działami artyleryjskimi w BAR /mają one zastąpić brytyjskie samobieżne 105 mm działa "Abbot" oraz 155 mm i 203,2 mm haubice produkcji amerykańskiej/;

- kontynuowanie prac nad nowymi systemami obserwacji pola walki, instalowanymi m.in. na aparatach /śmigłowcach/ bezpilotowych;

- dalsze modernizowanie systemu "Rapier" w pierwszej kolejności przez wyposażenie go w nową stację radiolokacyjną;

- kontynuowanie przezbrajania lotnictwa sił lądowych w nowe śmigłowce wielozadaniowe "Gazelle" i przeciwpancerne "Lynx";

- modernizacja systemów "Swingfire" i "Milan" oraz prowadzenie prac nad nowymi przeciwpancernymi pociskami kierowanymi nowej generacji;

- uzbrajanie pododdziałów piechoty w nową broń przeciwpancerną na miejsce przestarzałych pancerzownic i granatników;

- wyposażanie wojsk w nowe systemy łączności, automatycznej transmisji danych i specjalne urządzenia abonenckie /"Clansman", "Ptarmigan" i "Wavel"/.

Ponadto, według przewidywań NATO, po ewentualnym uruchomieniu produkcji broni neutronowej w niedalekiej perspektywie możliwe jest wyposażenie w głowice neutronowe części amunicji raketowej /"Lance"/ i artyleryjskiej /203,2 i 155 mm/.

W rezultacie modernizacji brytyjskich sił lądowych wojska zostały nowocześnie zorganizowane, uzbrojone i przez to przystosowane do wykonywania złożonych zadań. Systematyczne szkolenie taktyczne i operacyjne wojsk poparte coraz doskonalszym działaniem w ramach ćwiczeń oraz sprawnie działający system dowodzenia BAR stanowią przesłanki do wysokiej oceny poziomu gotowości bojowej, w jakim znajdują się wojska brytyjskie.

4. Siły powietrzne

Brytyjskie siły powietrzne są samodzielnym rodzajem sił zbrojnych podległych pod względem operacyjnym szefowi sztabu obrony. Ich stan liczebny w dniu 1 kwietnia 1978 roku wynosił około 85 000 żołnierzy, w tym 14 500 oficerów, 65 600 chorążych, podoficerów i szeregowców oraz 4 800 kobiet różnych stopni.

Siły powietrzne są zorganizowane w trzy samodzielne dowództwa /dwa bojowe i jedno wsparcia - załącznik 9/:

- dowództwo lotnictwa uderzeniowego /Strike Command/ ze sztabem w High Wycombe /płd-wsch. Anglia/;

- dowództwo sił powietrznych w RFN ze sztabem w Rheinlanden /RFN/;

278
284

- dowództwo wsparcia lotniczego ze sztabem w Bampton /środkowa Anglia/, działające w obecnej strukturze od czerwca 1977 roku.

W skład dowództwa lotnictwa uderzeniowego wchodzi wszystkie jednostki bojowe bazujące na terytorium metropolii oraz jednostki stacjonujące na terytoriach zamorskich z wyjątkiem sił stacjonujących w RFN. W jego składzie bojowym są cztery grupy lotnicze /1 grupa lotnictwa bombowego; 11 grupa lotnictwa myśliwskiego; 18 grupa lotnictwa obrony wybrzeża i 38 grupa lotnictwa taktycznego i transportowego/. Prócz tego dowództwu podlegają pododdziały lotnicze stacjonujące na Cyprze, Malcie, w Hongkongu i Belize /Brytyjski Honduras/. Ogółem w składzie dowództwa lotnictwa uderzeniowego znajduje się około 50 eskadr lotnictwa bojowego, szkolno-bojowego i pomocniczego, liczących łącznie prawie 540 samolotów, w tym 96 nosicieli broni jądrowej /załącznik 11/.

Dowództwo lotnictwa uderzeniowego zostało w 1975 roku podporządkowane pod względem operacyjnym naczelnemu dowództwu połączonych sił zbrojnych NATO w Europie z przeznaczeniem wykorzystania jego sił i środków głównie na ŚE TDW, na Atlantyku północnym i w strefie kanału La Manche.

Dowództwu brytyjskich sił powietrznych w RFN podlegają wszystkie jednostki brytyjskie stacjonujące w tym kraju. Stanowi ono trzon 2 połączonych taktycznych sił powietrznych. W skład dowództwa wchodzi cztery skrzydła lotnictwa myśliwskiego, myśliwsko-bombowego, bombowego i pomocniczego, liczące ogółem 13 eskadr samolotów bojowych i pomocniczych /168 samolotów i śmigłowców, w tym 72 samoloty nbj/. Ośłonę przeciwlotniczą zgrupowania brytyjskich sił powietrznych w RFN zapewnia eskadra przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Bloodhound" w składzie 48 wyrzutni rakiet oraz cztery baterie pocisków przeciwlotniczych "Rapier" /32 wyrzutnie/ przysto-

279
288

sowanych do osłony baz lotniczych przed atakami samolotów z małych wysokości /załącznik 10/.

Lotnictwo brytyjskie stanowi najważniejszy komponent 2 PTSP zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym; liczy ono 25 % ogólnego stanu samolotów bojowych, w tym 38 % ogółu nbj.

Dowództwo wsparcia lotniczego powstało w czerwcu 1977 roku z fuzji dwóch dotychczasowych dowództw: szkolenia i wsparcia lotniczego. Nowo utworzone dowództwo wsparcia jest odpowiedzialne za całokształt funkcji szkoleniowo-remontowo-zaopatrzeniowych. Podlegają mu wszystkie szkoły lotnicze, składy amunicji lotniczej, w tym jądrowej, warsztaty naprawcze oraz magazyny części zamiennych i wyposażenia. Dowództwu wsparcia podlegają również: 90 grupa łączności oraz wszystkie stacjonarne węzły łączności sił powietrznych. Dowództwo jest odpowiedzialne za nadzór i wykorzystanie operacyjne sieci łączności.

W ostatnich latach duży nacisk położono na zautomatyzowane opracowywanie zapotrzebowań w systemie zaopatrywania sił powietrznych. W tym celu w m. Hendon został przekazany do służby centralny ośrodek przetwarzania danych, który ma bezpośrednie połączenia komputerowe z lotniczymi magazynami części zamiennych oraz urządzeniami końcowe we wszystkich jednostkach sił powietrznych na obszarze metropolii, RFN i innych terytoriach zamorskich.

W Swanton Morley /Norfolk/ utworzony został specjalny ośrodek przetwarzania danych na potrzeby planowania remontów sprzętu lotniczego. Podstawowym jego zadaniem jest optymalizacja wykorzystania posiadanych sił i środków w procesie obsługi i remontu uzbrojenia i sprzętu lotniczego oraz innej techniki lotniczej.

Brytyjskie siły powietrzne dysponują dużą różnorodnością sprzętu bojowego, uzbrojenia, oprzyrządowania i wyposażenia. Obok

780
288

samolotów nowych, wprowadzanych aktualnie do uzbrojenia, jak np.: "Jaguar" i "Hawk" występują samoloty przestarzałe o dwudziestoletnim i dłuższym okresie eksploatacji. Starsze typy samolotów są jednak sukcesywnie zastępowane nowymi systemami broni o znacznie wyższych parametrach bojowych i eksploatacyjnych. Aktualnie jednak do podstawowych samolotów należą:

- przestarzałe już samoloty bombowe "Vulcan" przeznaczone głównie do wykonywania zadań taktycznych przy użyciu uzbrojenia konwencjonalnego i jądrowego; samoloty te na wypadek wojny stanowią odwód strategicznego lotnictwa bombowego. Od 1979 roku samoloty "Vulcan" będą stopniowo zastępowane przez nowe wielozadaniowe samoloty o zmiennej geometrii skrzydeł "Tornado" w wersji bombowej;

- lekkie samoloty bombowe "Buccaneer" przeznaczone do wykonywania zadań taktycznych na lądzie i morzu, przystosowane do przenoszenia broni jądrowej. Po 1980 roku samoloty te mają być stopniowo zastępowane przez samoloty "Tornado" w wersji bombowej;

- samoloty myśliwskie OP "Phantom" stanowiące główny środek obrony powietrznej kraju; samoloty tego typu w wersji myśliwsko-bombowej mogą być również przystosowane do przenoszenia broni jądrowej;

- samoloty myśliwsko-bombowe pionowego startu i lądowania "Harrier" przeznaczone do wykonywania zadań wsparcia wojsk lądowych i rozpoznawczych; morska wersja tego typu samolotu - "Sea Harrier" - ma być przystosowana do bazowania na lotniskowcach;

- nowe samoloty wsparcia taktycznego "Jaguar" przystosowane do przenoszenia broni jądrowej. Są obecnie podstawowymi samolotami wykonującymi zadania myśliwsko-bombowe i rozpoznawcze;

- samoloty lotnictwa obrony wybrzeża "Nimrod" przystosowane do służby patrolowej i zwalczania okrętów podwodnych. Aktualnie w oparciu o ten samolot opracowywana jest brytyjska wersja samolotu

do wykrywania i naprowadzania przewidywana w perspektywie do wykorzystywania w natowskim systemie wykrywania AVACS, którego podstawę ma stanowić sprzęt produkcji amerykańskiej;

- nowe samoloty szkolno-bojowe "Hawk" wprowadzane obecnie do uzbrojenia szkół i ośrodków szkolenia, przeznaczone do zaawansowanego szkolenia pilotów. W warunkach bojowych mogą być wykorzystane jako samoloty wsparcia taktycznego;

- samoloty transportowe średniego zasięgu "Hercules" C-130 przystosowane do przewozu personelu, zaopatrzenia i sprzętu bojowego, w tym m.in. lekkich czołgów rozpoznawczych "Scorpion".

Brytyjskie siły powietrzne wykorzystują ponadto szereg innych samolotów bojowych, szkolno-bojowych i pomocniczych, w tym m.in.: rozpoznawcze "Canberra", myśliwsko-bombowe "Hunter", rozpoznawcze "Shackleton"; tankowania powietrznego "Victor", szkolno-bojowe "Jet Provost" i "Gnat", szkolno-treningowe "Bulldog" i "Jetstream" oraz śmigłowce bojowe i ogólnego przeznaczenia "Wessex", "Whirlwind", "Puma", "Gazelle" i "Lynx".

Niewielkie zmniejszenie w ostatnich latach stanu liczbowego brytyjskich sił powietrznych nie wpłynęło na ich gotowość bojową. Wynika to m.in. z wysokiego poziomu wyszkolenia i fachowości pilotów, personelu naziemnego, jak również składu osobowego dowództw, sztabów, szkół i ośrodków szkolenia oraz zabezpieczenia technicznego i logistycznego. Brytyjskie siły powietrzne rozporządzają wysoko wykwalifikowanymi rezerwami, które w krótkim czasie mogą uzupełnić rozwijany mobilizacyjnie potencjał sił powietrznych.

Według ocen dowództwa brytyjskiego, najwyższy poziom reprezentują jednostki brytyjskich sił powietrznych w RFN, wchodzące w skład 2 PTSP. W okresie pokojowym, w ramach codziennego dyżurowania po dwa samoloty myśliwsko-bombowe z każdej eskadry utrzymywane są w pięcio-piętnastominutowej gotowości do startu. Pozostałe

782
301

samoloty myśliwsko-bombowe i rozpoznawcze znajdują się w 6- i 12-godzinnej gotowości do wykonania zadań bojowych. W podwyższonej gotowości bojowej do 50 % samolotów może znajdować się w piętnastominutowej gotowości do startu, a w czasie pełnej gotowości bojowej - 100 % samolotów w pięciominutowej gotowości do startu.

Z ogólnego stanu samolotów nbj na ŚE TDW, 15 % znajduje się w systemie codziennego dyżurowania w piętnastominutowej gotowości do startu; pozostałe samoloty znajdują się w gotowości do wykonania zadań: 35 % w ciągu 6 godzin; 20 % w ciągu 12 godzin i 30 % w czasie późniejszym. W podwyższonej gotowości bojowej wszystkie samoloty nbj znajdują się w piętnastominutowej gotowości do startu, a pełnej gotowości bojowej - w pięciominutowej gotowości do startu.

Stała gotowość bojowa brytyjskiego lotnictwa stacjonującego w RFN częstokroć jest podawana na wzór pozostałym państwom członkowskim NATO, a zwłaszcza tym, które wydzielają swoje kontyngenty do 2 PTSP^x.

W składzie bojowym brytyjskich sił powietrznych w RFN znajdują się 72 samoloty nbj, w tym 24 "Buccaneer" i 48 "Jaguar".

Na nieco niższym poziomie gotowości bojowej znajdują się oddziały i pododdziały podległe dowództwu lotnictwa uderzeniowego na obszarze metropolii.

W latach osiemdziesiątych do uzbrojenia lotnictwa brytyjskiego mają wejść szeroko nowe samoloty bojowe o zmiennej geometrii skrzydeł "Tornado" w wersjach: bombowej, myśliwskiej i rozpoznawczej. Ogółem dowództwo brytyjskie zamówiło 385 tych samolotów. Plan przebrojenia brytyjskiego lotnictwa bojowego na samoloty

^xW kwietniu 1977 r. podczas wizyty premiera Callaghana w RFN został zarządzony alarm w czterech brytyjskich eskadrach lotnictwa taktycznego "Jaguar". Po upływie 18 minut od podania sygnału, w powietrzu znajdowało się 18 w pełni uzbrojonych samolotów.

"Tornado" obejmuje sześć eskadr samolotów bombowych "Vulcan", cztery eskadry lekkich samolotów bombowych "Buccaneer", dwie eskadry samolotów myśliwskich OP "Lightning" i jedną eskadrę taktycznych samolotów rozpoznawczych "Jaguar". Proces przebrojenia ma się rozpocząć w 1979 roku od wyposażenia 617 eskadry samolotów "Vulcan" w samoloty "Tornado". W połowie 1985 roku brytyjskie siły powietrzne mają posiadać sześć eskadr samolotów "Tornado" w wersji taktycznej, w tym jedną przystosowaną do wykonywania zadań rozpoznawczych.

W trakcie realizacji znajduje się program budowy 11 samolotów wczesnego wykrywania i ostrzegania "Nimrod" AEW. Mają one wejść do uzbrojenia na początku lat osiemdziesiątych i zastąpić dotychczas używane w tej roli samoloty typu "Shackleton".

Z myślą o zwiększeniu zasięgu samolotów myśliwskich OP, dowództwo brytyjskie zakupiło w 1978 roku 9 samolotów VC-10, które mają być przebudowane na samoloty tankowania powietrznego. Tankowce mają wejść do służby za dwa-trzy lata.

W celu podwyższenia możliwości sił powietrznych w zakresie wsparcia logistycznego, Brytyjczycy zakupili w Stanach Zjednoczonych 30 średnich śmigłowców transportowych CH-47 "Chinook", które w 1980 roku mają zastąpić przestarzałe śmigłowce brytyjskie "Wessex".

Brytyjskie instytuty lotnicze pracują obecnie nad projektem samolotu bojowego lat dziewięćdziesiątych, który otrzymał oznaczenie AST-403. Według wstępnych poglądów ma on być produkowany w wersji myśliwskiej i myśliwsko-bombowej. Ostateczne sprecyzowanie wymaganej charakterystyki nowego samolotu ma nastąpić w ciągu najbliższych dwu lat.

Pozostałe prace rozwojowe prowadzone na potrzeby brytyjskich sił powietrznych mają na celu polepszenie właściwości eksploatacyjnych, niezawodności silników lotniczych, zastosowanie nowych techno-

logii i materiałów, jak również opracowanie urządzeń samokontrolnych poszczególnych zespołów samolotu.

W zaawansowanym stadium rozwojowym znajdują się nowe pociski klasy powietrze-powietrze i powietrze-ziemia. W fazę pełnej produkcji wchodzi pocisk średniego zasięgu klasy powietrze-powietrze "Sky Flash", przeznaczony do uzbrojenia samolotów "Phantom" i "Tornado" F2 /wersja myśliwska/.

W 1979 roku do arsenału brytyjskich sił powietrznych mają wejść nowe bomby burzące o ciężarze 450 kG wyposażone w amerykańskie samonaprowadzające głowice laserowe.

W latach osiemdziesiątych lotnictwo taktyczne ma otrzymać nowy rodzaj uzbrojenia przeznaczonego do zwalczania czołgów i celów opancerzonych; projekt ten znajduje się obecnie w trakcie prac badawczo-rozwojowych.

W latach siedemdziesiątych dowództwo brytyjskie uczyniło duży wysiłek w dziedzinie budowy umocnień lotniskowych w brytyjskich bazach lotniczych na terytorium RFN. Już ponad 70 % samolotów brytyjskich zabezpieczonych jest w system ukryć żelbetowej konstrukcji, który chroni sprzęt i personel przed podmuchem i odłamkami bomb i rakiet; dopiero bezpośrednie trafienie bomby niszczy schron. W ukrycia takie wyposażone są bazy lotnicze w Brüggen, Laarbruch i Wildenrath. Jedynie samoloty "Harrier" bazujące w Gütersloh nie mają do tej pory ukryć, ale z uwagi na łatwiejszy start i lądowanie mogą one być rozśrodkowane na znacznej odległości od bazy i tym samym mniej narażone na zniszczenie.

Z analizy stanu i perspektyw rozwojowych sił powietrznych nasuwają się następujące wnioski:

- brytyjskie siły powietrzne stanowią wysoce efektywny rodzaj sił zbrojnych Wielkiej Brytanii; przemawiają za tym pod-

stawowe składniki wartości bojowej wojsk: organizacja, uzbrojenie, wyszkolenie i stan gotowości bojowej;

- na początku lat osiemdziesiątych, po wycofaniu z uzbrojenia samolotów "Vulcan", przestanie istnieć brytyjskie strategiczne lotnictwo bombowe;

- w połowie lat osiemdziesiątych, po wprowadzeniu do uzbrojenia samolotów "Tornado", znacznie wzrosną możliwości brytyjskiego lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego.

5. Obrona powietrzna

System obrony powietrznej wysp brytyjskich wchodzi w skład zintegrowanego systemu obrony powietrznej europejskich państw NATO. Brytyjska strefa OP /dowództwo w Stanmore/ dzieli się na trzy rejony: Północny Rejon OP /dowództwo w Boulmer/; Środkowy Rejon OP /dowództwo Leconfield/ i Południowy Rejon OP /dowództwo Neatishead/.

Pod względem operacyjnym za obronę powietrzną wysp brytyjskich odpowiedzialny jest dowódca lotnictwa uderzeniowego, natomiast dowodzenie obroną powietrzną leży w gestii dowódcy 11 grupy lotnictwa myśliwskiego.

System obrony powietrznej wysp brytyjskich dysponuje następującymi siłami i środkami:

- siedmioma eskadrami lotnictwa myśliwskiego wchodzącymi w skład 11 GLM /23; 29; 43; 56 i 111 elm "Phantom" oraz 5 i 11 elm "Lightning"/;

- jedną eskadrą samolotów "Shackleton" /8 elr/, przeznaczoną do rozpoznania elektronicznego przestrzeni powietrznej i wczesnego ostrzegania;

286
305

- pododdziałami przeciwlotniczych pocisków raketowych "Bloodhound" /85 epr/ oraz bateriami pocisków przeciwlotniczych "Rapier" przeznaczonych do osłony ważniejszych baz lotniczych;
- wojskowymi posterunkami nadzoru radiolokacyjnego przestrzeni powietrznej i wczesnego ostrzegania;
- wojskowym systemem radiolokacyjnej kontroli ruchu powietrznego wspomaganym przez system cywilny.

System rozpoznania przestrzeni powietrznej jest wspomagany przez amerykańską stację pracującą w systemie BMEWS^x.

Wielka Brytania wydziela również część swoich sił OP do systemu obrony powietrznej NATO na ŚE TDW. Trzon ich stanowi, wchodzące w skład brytyjskich sił powietrznych na terytorium RFN 121 skrzydło lotnictwa myśliwskiego /19 i 92 elm/, uzbrojone w samoloty myśliwskie "Phantom" oraz 25 eskadra pocisków przeciwlotniczych "Bloodhound". Ponadto na terytorium RFN znajdują się wchodzące w skład sił powietrznych cztery baterie przeciwlotniczych pocisków raketowych "Rapier", przystosowane do osłony baz lotniczych przed atakami samolotów z małej wysokości.

Brytyjski system radiolokacyjny nadzoru przestrzeni powietrznej składa się z wojskowo-cywilnej służby kontroli ruchu powietrznego oraz wojskowego systemu rozpoznania radiolokacyjnego przestrzeni powietrznej i wczesnego ostrzegania o zagrożeniu powietrznym. Pokrycie radiolokacyjne kanału La Manche, południowej i południowo-wschodniej Anglii, Walii oraz Morza Irlandzkiego zapewniają cywilno-wojskowe posterunki kontroli ruchu powietrznego. W okresie zagrożenia lub w czasie wojny rejony te będą dodatkowo wspomagane przez system rozpoznania radiolokacyjnego sił morskich.

^xBallistic Missiles Early Warning System - system wczesnego ostrzegania przed pociskami balistycznymi.

Zasięg rozpoznania radiolokacyjnego stacji naziemnych wydłużają samoloty "Shackleton". Wszystkie dane o sytuacji powietrznej uzyskiwane przez organiczne siły i środki są przekazywane i automatycznie wprowadzane do komputerów centrum kierowania obroną powietrzną. Dane te są następnie automatycznie przekazywane na centralne stanowisko dowodzenia, a wybrane dane na stanowiska dowodzenia rejonów i sektorów obrony powietrznej.

Na początku 1974 roku brytyjskie siły zbrojne zakończyły budowę zautomatyzowanego systemu dowodzenia siłami i środkami obrony powietrznej "Linesman". System ten stanowi kompleks środków radiolokacyjnych i elektroniczno-obliczeniowych rozmieszczonych na posterunkach i w centrach OP, umożliwiających rozwiązywanie zadań w zakresie zbierania i opracowywania danych o sytuacji powietrznej, a zwłaszcza o zbliżających się środkach napadu powietrznego przeciwnika, ocenę zagrożenia przez poszczególne cele oraz przydział środków do ich zwalczania. System "Linesman", w którym pracuje ponad 40 elektronicznych maszyn cyfrowych jest zintegrowany z cywilnym systemem kontroli ruchu powietrznego "Mediator". Do 1980 roku system "Linesman" ma zostać zmodernizowany i, w zakresie podstawowych charakterystyk technicznych, doprowadzony do poziomu zautomatyzowanego systemu dowodzenia siłami i środkami OP NATO w Europie - NADGE.

Podstawowymi środkami ogniowymi systemu obrony powietrznej są samoloty myśliwskie OP "Phantom" i "Lightning" oraz środki ogniowe klasy ziemia-powietrze. Brytyjskie siły zbrojne dysponują kilkoma typami środków przeznaczonych do zwalczania celów na małych i średnich wysokościach. Znajdują się one na wyposażeniu sił lądowych, powietrznych i morskich.

Siły powietrzne mają w uzbrojeniu przeciwlotnicze pociski rakietowe "Bloodhound", przeznaczone do zwalczania celów na śred-

nich wysokościach, zestawy przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Rapier", przystosowane do zwalczania celów na małych wysokościach, oraz przeznaczone do ochrony lotnisk baterie armat przeciwlotniczych L70 kalibru 40 mm. Takie same armaty wykorzystywane są również do obrony przeciwlotniczej związków i oddziałów sił lądowych; znajdują się w uzbrojeniu oddziałów rezerwy.

Do bezpośredniej obrony przeciwlotniczej oddziałów i pododdziałów służą wprowadzone w 1975 roku zestawy rakietowe "Blowpipe" przenoszone przez pojedynczych żołnierzy.

Według specjalistów brytyjskich, obecnie stosowany system OP zabezpiecza skuteczne odparcie ataków powietrznych ze wszystkich kierunków. Ocena ta budzi pewne wątpliwości, aczkolwiek Brytyjczycy mają stosunkowo dobrze rozbudowaną sieć wykrywania i powiadamiania, to jednak posiadają ograniczoną liczbę środków ogniowych do zwalczania celów powietrznych. W okresie pokojowym na terytorium Wielkiej Brytanii bazuje siedem eskadr samolotów myśliwskich OP, to jest ponad 80 samolotów /"Phantom" i "Lightning"/ oraz około 50 samolotów na konserwacji /wycofanych z uzbrojenia/; 25 % tych samolotów /około 12/ może być wprowadzonych do działań w ciągu dwóch dni, pozostałe po około 7-14 dniach.

W stosunkowo niskiej gotowości bojowej znajduje się rozwinięta na terytorium Anglii eskadra przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Bloodhound". W okresie zagrożenia pełną gotowość bojową może ona uzyskać w czasie do dwóch dni.

Wysoką wartość i gotowość bojową przedstawiają zestawy przeciwlotniczych pocisków rakietowych "Rapier"; czas zajęcia stanowisk startowych i osiągnięcie gotowości bojowej 3-4 godziny. Jednak dowództwo sił powietrznych dysponuje na razie zaledwie pięcioma bateriami tych pocisków, z tego czterema w składzie brytyjskich sił powietrznych w RFN.

Oceniając efektywność brytyjskiego systemu obrony powietrznej trzeba uwzględnić trudności występujące w dziedzinie współdziałania jego elementów z systemem obrony powietrznej NATO - NADGE. Trudności te są natury technicznej i występują głównie w przekazywaniu danych o sytuacji powietrznej dlatego, że brytyjski system OP znajduje się w ciągłym procesie modernizacji.

Ostateczny kształt systemu OP Wielkiej Brytanii na lata osiemdziesiąte nie został jeszcze sprecyzowany. Założenia planów rozwojowych brytyjskiego systemu OP na lata osiemdziesiąte obejmują:

- zakończenie do końca 1978 roku budowy systemu automatycznej transmisji danych o sytuacji powietrznej pomiędzy systemem NADGE i OP wysp brytyjskich;

- całkowite zmodernizowanie w latach 1980-1982 wyposażenia radiolokacyjnego dwóch głównych posterunków Buchan i Boulmer;

- zakończenie do 1983 roku modernizacji głównego posterunku radiolokacyjnego w Neatishead;

- zamianę przestarzałych samolotów "Shackleton" samolotami "Nimrod" AEW; samoloty "Nimrod" /ogółem 11 samolotów/ mają być wyposażone w aparaturę radiolokacyjną do nadzoru z małej wysokości; system ten ma wejść do uzbrojenia na przełomie lat 1981/1982;

- zakończenie do 1983 roku kolejnego etapu modernizacji podsystemu radiolokacyjnego NATS /cywilnego/;

- włączenie do sieci wczesnego ostrzegania o zagrożeniu powietrznym radiolokatorów cywilnych rozmieszczonych na platformach wydobywczych ropy naftowej na Morzu Północnym;

- wprowadzenie do uzbrojenia nowych stacji rozpoznania systemów radiolokacyjnych umożliwiających m.in. lokalizację pracujących samolotowych i okrętowych stacji radiolokacyjnych;

- pełne zintegrowanie w sektorach OP sieci przekazywania danych o sytuacji powietrznej z podległych środków wczesnego ostrzegania.

Rozwój uzbrojenia i techniki bojowej systemu OP nakierowany jest na zwiększenie możliwości w dziedzinie zwalczania celów na małych wysokościach, w każdych warunkach atmosferycznych. W siłach lotnictwa przechwytyjącego zadanie to mają wykonywać w przyszłości samoloty o zmiennej geometrii skrzydeł "Tornado" w wersji myśliwskiej, które w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych mają być wprowadzone do uzbrojenia eskadr lotnictwa myśliwskiego OP w miejsce samolotów "Lightning" i częściowo "Phantom". Zgodnie z obecnymi planami w drugiej połowie lat osiemdziesiątych brytyjski system obrony powietrznej ma liczyć około 200 samolotów przechwytyjących, w tym 165 "Tornado" /po zakończeniu przebrojenia planuje się pozostawić w siłach lotnictwa myśliwskiego 36 samolotów "Phantom"/. Do uzbrojenia samolotów przechwytyjących mają wejść w tym czasie pociski rakietowe klasy powietrze-powietrze "Sky Flash" oraz pociski rakietowe AIM-9L przeznaczone do prowadzenia walki powietrznej na małych odległościach.

Dowództwo sił powietrznych planuje wydłużyć możliwy czas przebywania samolotów w powietrzu przez zastosowanie tankowania powietrznego. W tym celu planuje się przystosować do roli samolotów tankowania powietrznego samoloty transportowe VC-10.

W dziedzinie doskonalenia broni rakietowej przewiduje się modernizację zestawów pocisków przeciwlotniczych "Rapier" w celu lepszego przystosowania ich do zwalczania celów powietrznych w trudnych warunkach meteorologicznych, w nocy i przy ograniczonej widoczności. Zestawy pocisków przeciwlotniczych "Rapier" znajdują coraz szersze zastosowania w osłonie przeciwlotniczej stałych obiektów, jak również głównych elementów ugrupowania bojowego sił lądowych.

System obrony powietrznej wysp brytyjskich odczuwa nadal pewne braki zwłaszcza w dziedzinie rakietowych środków przeciwlotniczych przeznaczonych do zwalczania celów powietrznych na dużych

2071
310

i średnich wysokościach. Zwiększenie efektywności systemu obrony powietrznej ma nastąpić po 1980 roku, tj. po gruntownej wymianie parku samolotów przechwytyjących i nasyceniu wojsk i baz lotniczych raketowymi środkami obrony przeciwlotniczej, zwłaszcza pociskami "Rapier" wyposażonymi w udoskonalone układy naprowadzania. Wprowadzenie do uzbrojenia sił OP samolotów wykrywania i naprowadzania "Nimrod" AEW może zwiększyć niezawodność systemu radiolokacyjnego nadzoru powietrznego, zwłaszcza w zakresie wykrywania środków napadu powietrznego na małych wysokościach.

6. Siły morskie

Wzrost zainteresowania Wielkiej Brytanii sprawami europejskimi spowodował koncentrację jej wysiłku zbrojnego w ramach NATO i daleko idące zmiany w dotychczasowych koncepcjach wykorzystania sił morskich. Kierownictwo sił zbrojnych Wielkiej Brytanii nie przewiduje możliwości prowadzenia większych działań wojennych na obszarach poza Europą bez udziału sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych. Mimo częściowej utraty prestiżu brytyjskich sił morskich, na skutek reorientacji polityki militarnej na Europę, flota brytyjska pozostała drugą co do wielkości i wartości bojowej w NATO, po flocie amerykańskiej /załączniki 12 i 13/.

Według poglądów brytyjskich, przed siłami morskimi stoją następujące zadania: współdziałanie z siłami morskimi państw NATO na rzecz obrony interesów tego paktu; ochrona obszaru Atlantyku wschodniego, kanału La Manche oraz linii komunikacyjnych pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Kanadą a portami Europy Zachodniej; wykonywaniem uderzeń jądrowych na terytorium przeciwnika; wsparcie sił lądowych w trakcie prowadzenia operacji desantowych; wykrywanie

i zwalczanie okrętów nawodnych i podwodnych przeciwnika, ochrona instalacji naftowych na Morzu Północnym oraz własnych stref rybołówczych.

Stan osobowy regularnych sił morskich Wielkiej Brytanii na 1.6.1978 r. wynosił 71 500 marynarzy, w tym 9 600 oficerów. 26 000 /14 %/ personelu stanowią obsady załóg okrętowych. Piechota morska liczy 7 800 żołnierzy, z czego na siły operacyjne przypada 63 % stanu. Stan liczebny lotnictwa sił morskich wynosi 2 500 ludzi.

W skład sił morskich wchodzi dowództwa: sił metropolii, floty, okrętów podwodnych, lotnictwa morskiego i piechoty morskiej.

Dowództwu sił metropolii podlegają cztery sztaby okręgów morskich /Plymouth, Portsmouth, Chatham i Szkocja wraz z Irlandią Północną/, jednostki pomocnicze bazujące w danych okręgach morskich.

Dowództwu floty podlegają zespoły taktyczne okrętów nawodnych, w tym zespół lotniskowcowo-desantowy w składzie: lotniskowiec uderzeniowy "Ark Royal", lotniskowiec ZOP "Hermes" oraz okręt desantowy-dok "Fearless"; dwie flotylle okrętów nawodnych /1 i 2/, w skład których wchodzi okręty klasy niszczycieli i fregata /ogółem 11 niszczycieli rakietowych oraz 42 fregaty/ oraz cztery dywizjony trałowców /22 jednostki/.

Dowództwu okrętów podwodnych podlega eskadra rakietowych atomowych okrętów podwodnych /4 okręty/, która pod względem operacyjnym podporządkowana jest bezpośrednio komitetowi szefów sztabów. Ponadto w skład dowództwa wchodzi dwie eskadry atomowych okrętów podwodnych ZOP /10 okrętów/ oraz eskadry okrętów podwodnych z napędem klasycznym /17 okrętów/.

Dowództwu lotnictwa morskiego podlega dziesięć eskadr lotnictwa bojowego i 11 eskadr lotnictwa szkolnego. Ogółem lotnictwo sił morskich liczy 64 samoloty, w tym: 16 samolotów bombowych

"Buccaneer", 16 samolotów myśliwsko-bombowych "Phantom", 8 samolotów rozpoznawczych "Gannet", 24 samoloty szkolno-bojowe oraz 180 śmigłowców różnych typów, z czego ponad 50 % to śmigłowce przeznaczone do wykrywania i zwalczania okrętów podwodnych.

Dowództwu piechoty morskiej podlega brygada piechoty morskiej w składzie 40, 41 i 42 bpm, pułk artylerii lekkiej i pułk materiałowo-technicznego zabezpieczenia. Ponadto dowództwu temu podlega 45 samodzielny bpm przeznaczony do działań w warunkach arktycznych i wydzielany przez Wielką Brytanię do wzmocnienia północnego skrzydła NATO.

Wielka Brytania wydziela większość swoich sił uderzeniowych do dyspozycji NATO. Znaczna część jednostek znajdujących się w linii jest w stanie przystąpić do natychmiastowego prowadzenia działań. Część okrętów znajduje się w rezerwie w stałej gotowości bojowej. Okręty w rezerwie mają załogi zredukowane do 10 % stanu etatowego; załogi są odpowiedzialne za konserwację sprzętu i uzbrojenia, a także za okresowe wprowadzanie okrętów w morze. Większość okrętów będących w rezerwie może zostać wprowadzona do linii w okresie dwóch tygodni od ogłoszenia mobilizacji.

Do roku 1985 nie przewiduje się większych zmian w strukturze organizacyjnej sił morskich; istotniejsze zmiany mają się ograniczyć głównie do modernizacji uzbrojenia i sprzętu.

Brytyjskie siły morskie dysponują obecnie tylko jednym lotniskowcem uderzeniowym "Ark Royal", który ze względu na czas eksploatacji ma zostać wycofany z linii z końcem br. Dwa przestarzałe lotniskowce desantowe "Bulwark" i "Hermes", uzbrojone tylko śmigłowce, mają być eksploatowane do czasu wejścia do linii nowoczesnych krążowników ZOP typu "Invincible", tj. do początku lat osiemdziesiątych. Prace wyposażeniowe na pierwszym krążowniku tego

296
313

typu już trwają. Jego wejście do linii planowane jest na rok 1980, drugiego na 1983 r., a trzeciego na koniec lat osiemdziesiątych. Okręty te mają być przystosowane do prowadzenia morskich operacji desantowych. Każdy z nich ma mieć na pokładzie 5 samolotów pionowego startu "Sea Harrier" i 10 śmigłowców "Sea King".

Drugim rodzajem intensywnie rozbudowywanych okrętów są atomowe okręty podwodne ZOP typu "Swiftsure", które pod koniec lat siedemdziesiątych mają zostać uzbrojone w amerykańskie pociski rakietowe "Harpoon", przeznaczone do zwalczania okrętów nawodnych na dużych odległościach. Ogółem Wielka Brytania planuje zakupić 300 atomowych OP w nowe torpedy produkcji brytyjskiej "Tigerfish" Mk-24.

Najliczniejszą klasą okrętów rozbudowywanych w siłach morskich Wielkiej Brytanii są niszczyciele rakietowe typu 42 oraz fregaty typu 21 i 22 wyposażone w zestawy rakietowe do zwalczania celów nawodnych i powietrznych.

Równocześnie z budową nowych jednostek trwa modernizacja okrętów z linii. Obejmuje ona m.in. wyposażenie okrętów we francuskie zestawy pocisków rakietowych do zwalczania celów nawodnych; dotychczas zostały one zamontowane na 4 niszczycielach i 7 fregatach. Do końca lat siedemdziesiątych w pociski te uzbrojonych zostanie dalszych 12 fregat. Na początku lat osiemdziesiątych 10 fregat typu "Leander" ma zostać przebrojonych z pocisków przeciwlotniczych "Sea Cat" na nowe, udoskonalone pociski przeciwlotnicze "Sea Wolf", które obecnie wprowadzane są do uzbrojenia fregat typu 22.

Brytyjski przemysł okrętowy, ze swoim zapleczem technicznym i wyspecjalizowaną kadrą techniczną, jest w stanie budować jednostki wszystkich klas. I tak w 1977 r. brytyjskie stocznie budowały łącznie 42 różne okręty, z czego 21 na eksport. Szeroki wach-

295
314

larz budowanych okrętów /od krążowników do kutrów patrolowych/ świadczy o dużych możliwościach tego przemysłu, który w razie potrzeby może podjąć budowę liczby jednostek różnych klas.

Niezależnie od wprowadzania nowych typów uzbrojenia, kontynuowane są prace związane z automatyzacją procesów dowodzenia i kierowania okrętami, co znajduje praktyczne efekty w postaci zmniejszania deficytu personelu, odczuwanego przez brytyjskie siły morskie.

W kierownictwie brytyjskich sił zbrojnych panuje przekonanie, że intensywnie rozbudowywane brytyjskie siły morskie pozostaną w przyszłości drugą co do wielkości potęgą morską w NATO po Stanach Zjednoczonych, zarówno z punktu widzenia siły i gotowości bojowej, jak i wysokiego poziomu technicznego.

7. Wnioski

Reasumując, perspektywiczne plany rozwoju brytyjskich sił zbrojnych nacełowane na stworzenie najbardziej efektywnej struktury organizacyjnej sztabów i wojsk, ciągłe doskonalenie techniki bojowej wszystkich rodzajów sił zbrojnych i wojsk, mają na celu utrzymanie Wielkiej Brytanii w ścisłej czołówce państw NATO, zgodnie z wielkomocarstwowymi ambicjami kierownictwa polityczno-wojskowego tego kraju.

Z oceny jakościowej rozbudowy brytyjskich sił zbrojnych oraz planów rozwojowych na najbliższe lata, jak również perspektywicznych trendów rozwojowych, można by sformułować następujące wnioski:

- częściowa rezygnacja z globalizmu w polityce militarnej, ukierunkowanie zainteresowań strategiczno-wojskowych na Europę,

wysokie tempo zbrojeń oraz stały wzrost rzeczywistego wkładu do połączonych sił zbrojnych NATO, jak również wysiłki na rzecz objęcia przewodnictwa w Eurogrupie, to podstawowe cechy brytyjskiego kursu polityczno-militarnego w dobie współczesnej;

- zabiegi dowództwa brytyjskiego na rzecz utrzymania i modernizacji strategicznych sił jądrowych w najbliższym 15-leciu świadczą aż nadto wyraziście o usilnych dążeniach do zachowania drugiej po Stanach Zjednoczonych pozycji w NATO;

- gruntowna restrukturyzacja sztabów, związków i oddziałów sił lądowych, systematyczne wyposażanie wojsk w nowoczesną technikę bojową oraz zintensyfikowanie procesu szkolenia bojowego i operacyjnego wojsk w ostatnich latach, to autentyczne przesłanki dalszego wzrostu mocy bojowej związków i oddziałów;

- założone kierunki rozwoju sił powietrznych i obrony powietrznej, dynamiczny proces modernizacji i techniki lotniczej, wprowadzanie do uzbrojenia nowych środków walki, sprzyjają stałemu podwyższaniu mocy i gotowości bojowej sił powietrznych i ich zdolności do prowadzenia działań konwencjonalnych i jądrowych;

- jakościowa rozbudowa sił nawodnych i podwodnych, konsekwentna realizacja programów modernizacyjnych oraz postępy w dziedzinie automatyzacji dowodzenia i kierowania stawiają flotę brytyjską na czele wśród sił morskich europejskich państw NATO.

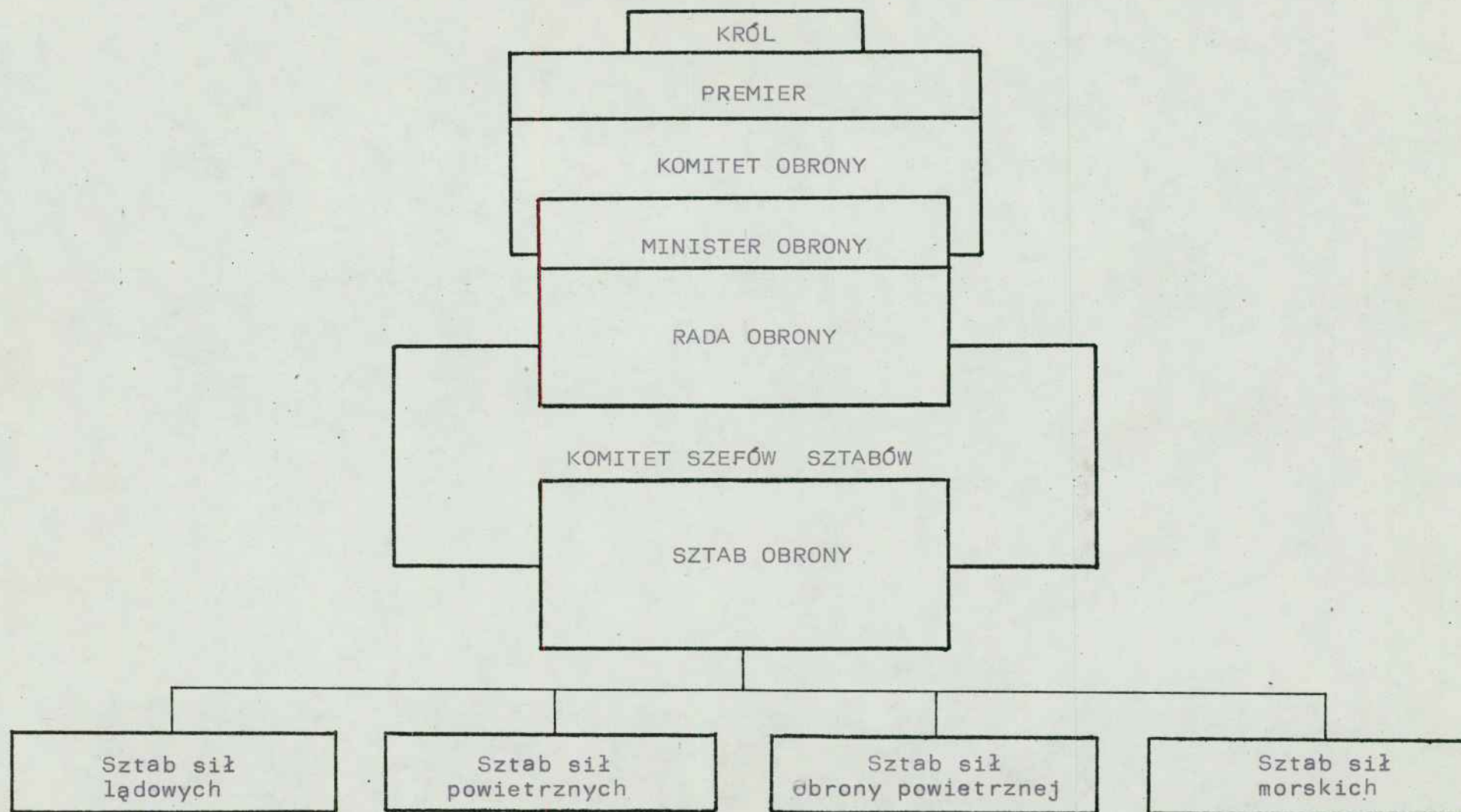
Załączniki - 18 na 26 ark. - jawne.

316

Wydrukowano w 1 egz.

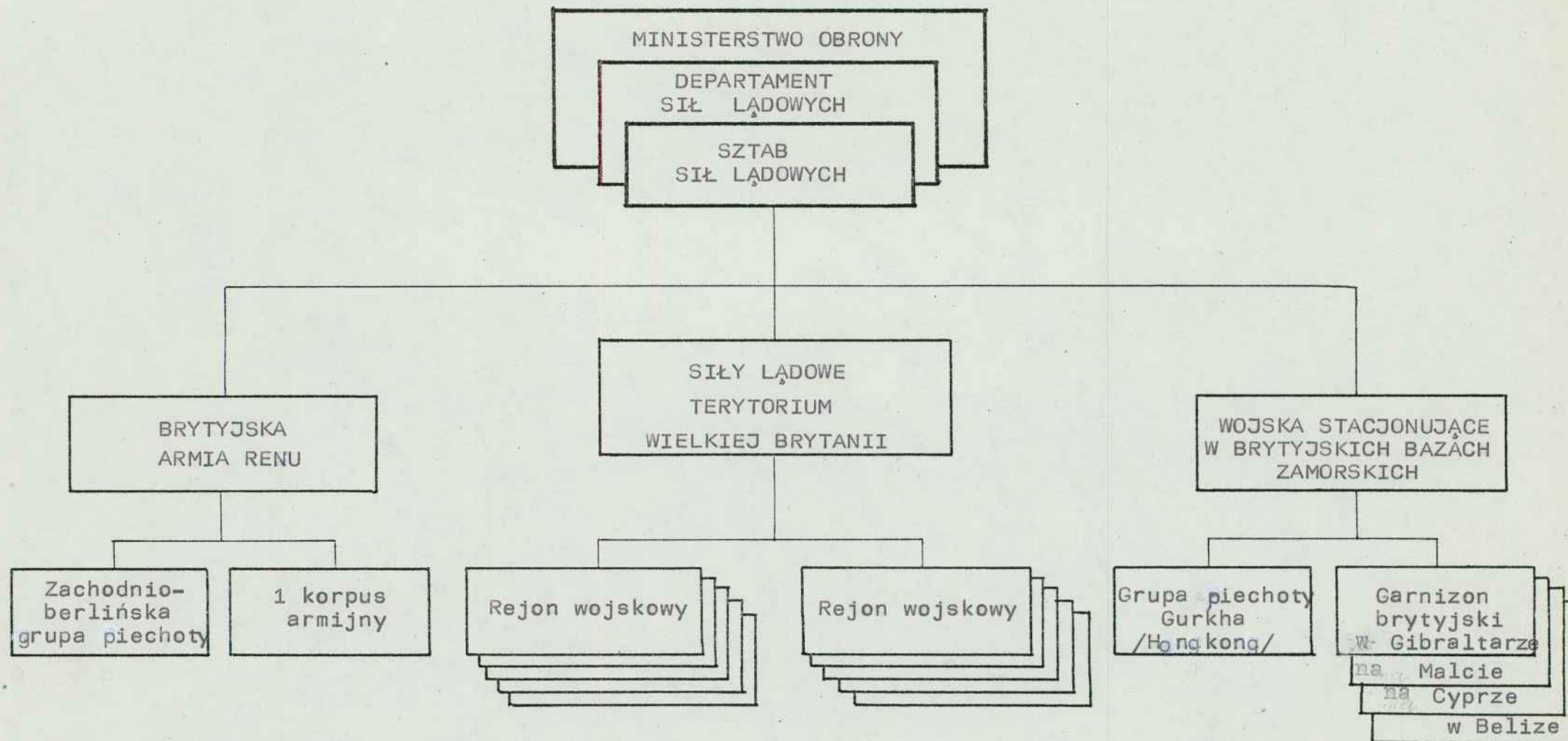
Wyk. Cz.S. ppłk
Druk. H.O. - 27.11.78 r.
Nr ks.masz. Pf-332/W

WŁADZE NACZELNE SIŁ ZBROJNYCH WIELKIEJ BRYTANII

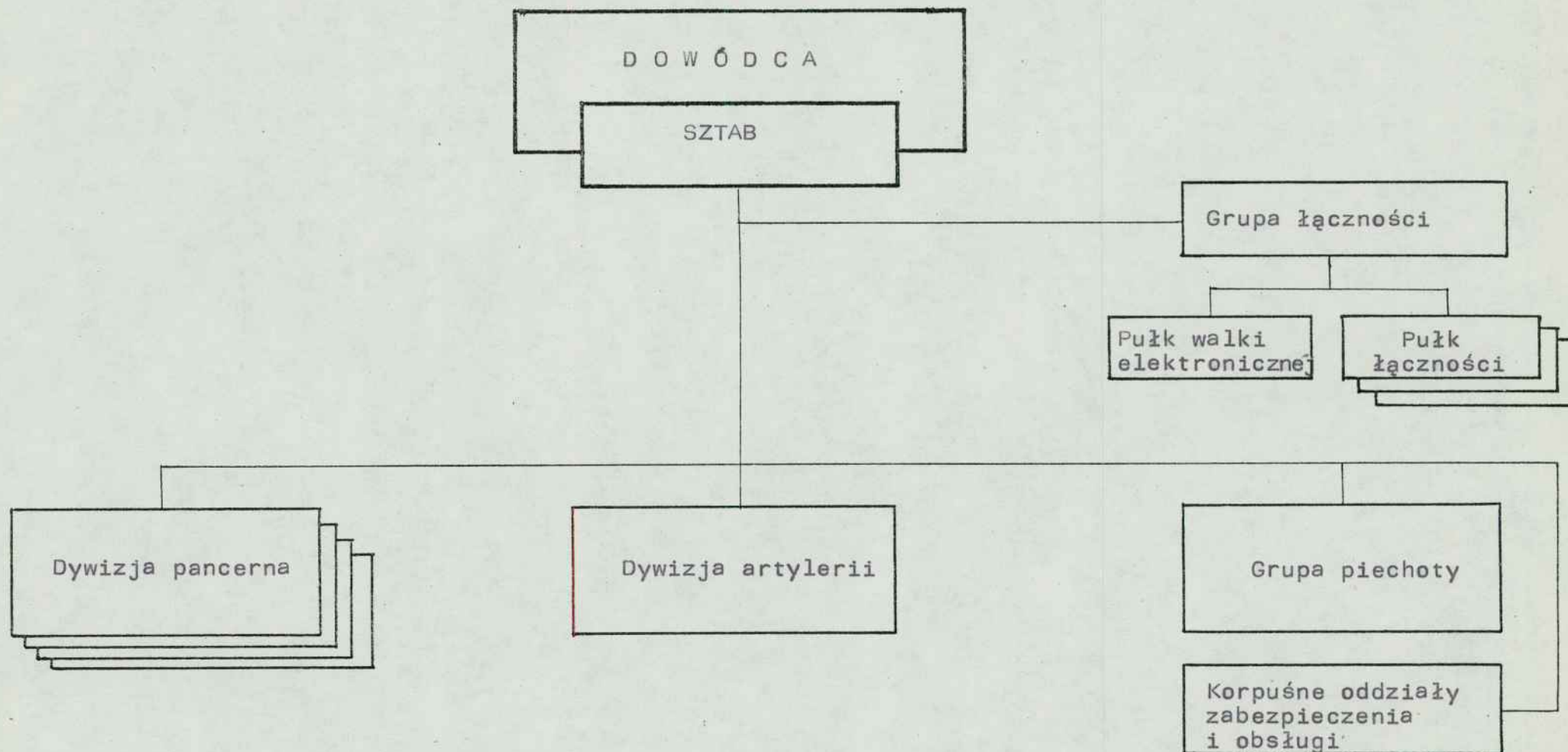


tlk
tbl

ORGANIZACJA SIŁ LĄDOWYCH WIELKIEJ BRYTANII

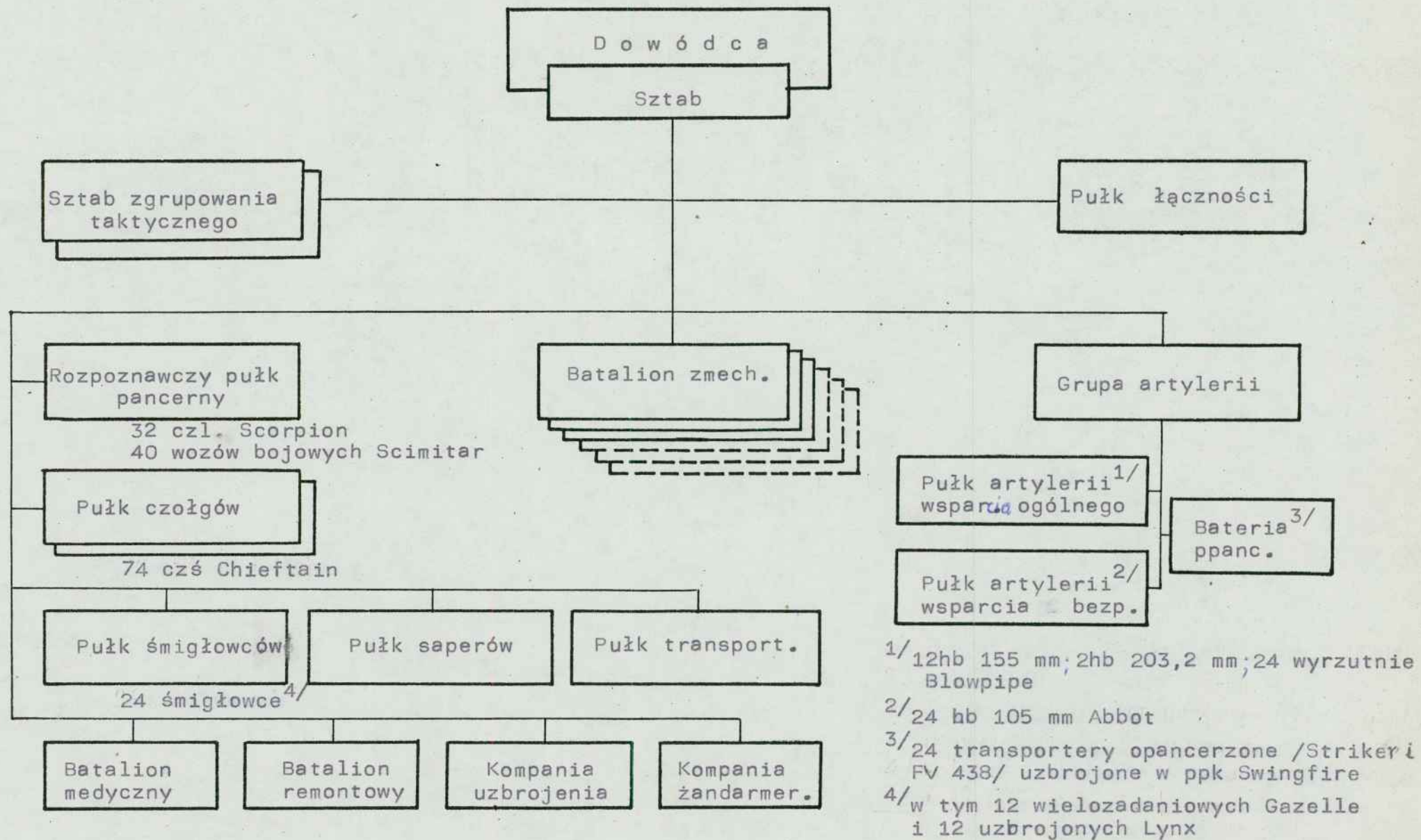


ORGANIZACJA 1 KORPUSU ARMIJNEGO BAR



318
299

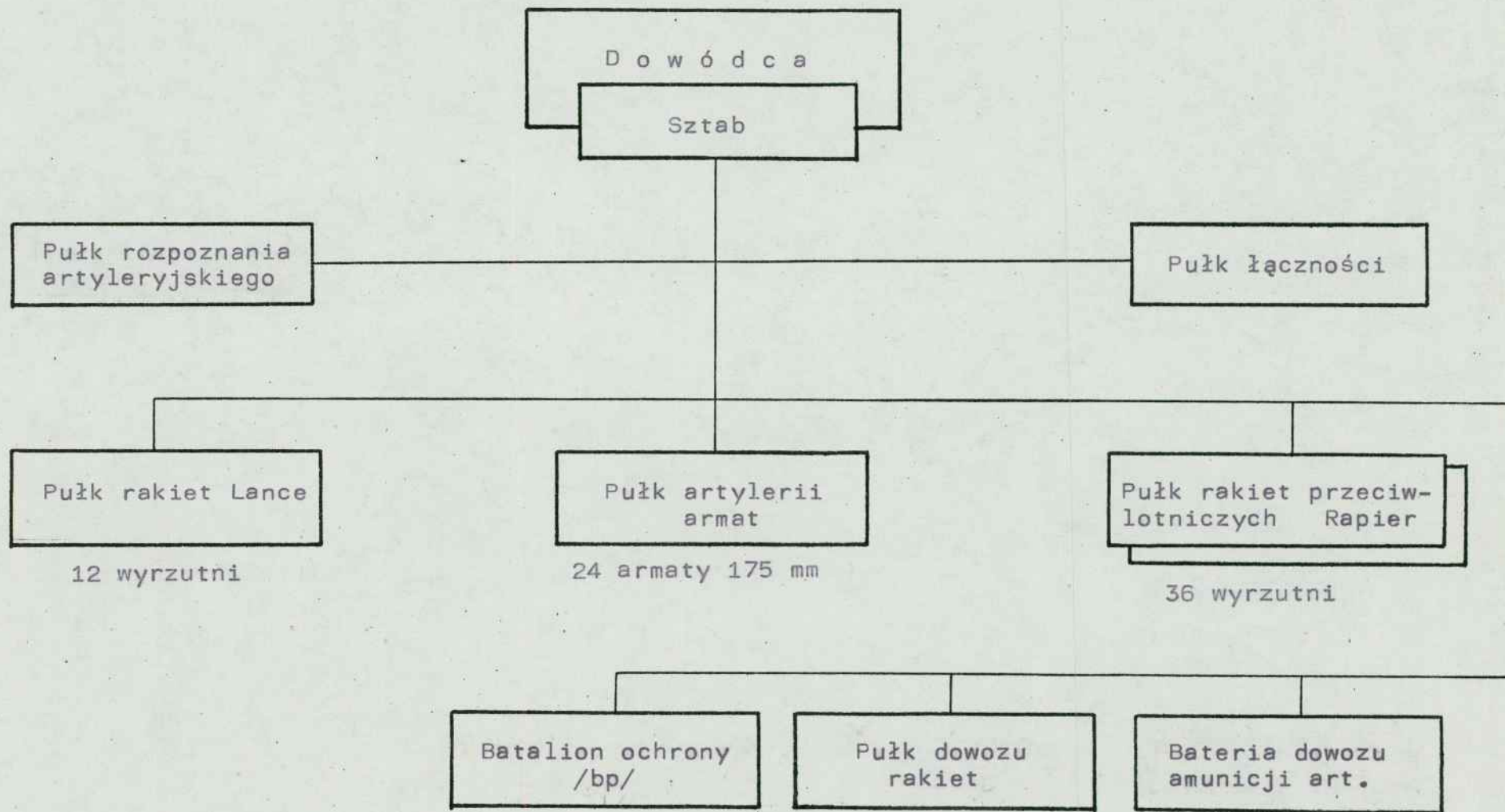
ORGANIZACJA DYWIZJI PANCERNEJ



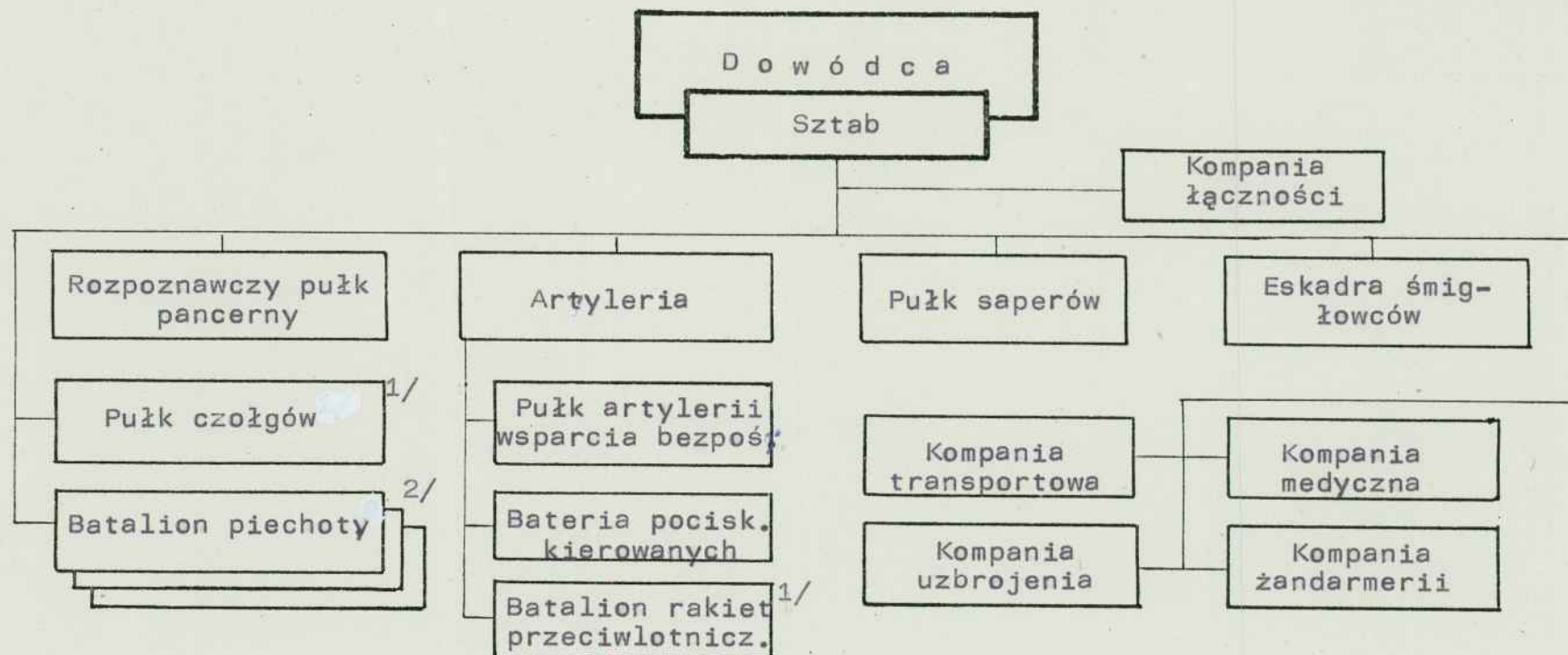
002

004

ORGANIZACJA DYWIZJI ARTYLERII



ORGANIZACJA GRUPY PIECHOTY



1/ Tylko w grupie piechoty w składzie sił lądowych terytorium Wielkiej Brytanii

2/ W tym jeden batalion przygotowany do wykonywania skoków ze spadochronem

300 202

ZESTAWIENIE ZWIĄZKÓW TAKTYCZNYCH
I ODDZIAŁÓW SIŁ LĄDOWYCH

Lp.	Wyszczególnienie	Wojska regularne			Wojska rezerwy
		w metro- polii	W RFN i Berlinie Zachodnim	W bazach zamors- kich	
1	2	3	4	5	6
	<u>I. Związki taktyczne</u>				
1.	Korpus armijny	-	1	-	-
2.	Dywizja pancerna	-	4	-	-
3.	Dywizja artylerii	-	1	-	-
4.	Zgrupowanie taktyczne	-	8	-	-
5.	Grupa /brygada/ pie- choty	6	2	1	-
6.	Brygada powietrzno- desantowa	-	-	-	1
7.	Brygada piechoty morskiej	1	-	-	-
8.	Brygada artylerii	1	-	-	1
9.	Brygada saperów	2	-	-	2
10.	Grupa łączności	1	2	1	3
	<u>II. Oddziały /w tym wchodzące w skład związków taktycznych/</u>				
1.	Rozpoznawczy pułk pancerny	4	5	-	2
2.	Pułk czołgów	2	8	-	-
3.	Batalion zmechanizowany /piechoty/	27	18	10	38
4.	Batalion powietrzno- desantowy	-	-	-	3
5.	Pułk wojsk specjalnych	1	-	-	2
6.	Batalion piechoty morskiej	4	-	-	-
7.	Pułk rakiet Lance	-	1	-	-

1	2	3	4	5	6
8.	Pułk artylerii polowej	5	10	-	3
9.	Pułk rozpoznania arteryjskiego	-	1	-	-
10.	Pułk przeciwpancernych pocisków kierowanych	-	1	-	-
11.	Pułk pocisków kierowa- nych /ppanc i plot/	1	-	-	-
12.	Pułk przeciwlotniczych pocisków kierowanych	1	2	-	1
13.	Pułk artylerii przeciw- lotniczej	-	-	-	2
14.	Pułk walki elektronicznej	-	1	-	-
15.	Pułk saperów	5	5	-	7
16.	Pułk łączności	5	10	2	10
17.	Pułk śmigłowców	1	5	-	-
18.	Pułk transportowy	10	10	1	8

305
325

ZESTAWIENIE PODSTAWOWEGO UZBROJENIA
SIŁ LĄDOWYCH WIELKIEJ BRYTANII

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1	2	3
1.	Czołgi	
	średnie Chieftain	910
	średnie Centurion	300
	lekkie Scorpion	270
	specjalne /mostowe, saperskie/	200
2.	Transportery opancerzone	
	wozy bojowe Scimitar ^{x/}	300
	transportery gasienicowe FV 432	2 540
	transportery kołowe Saracen	600
	transportery opanc. Fv-1609	500
	" " Saladin	243
	" " Spartan ^{x/}	60
	" " Ferret	1 804
	" " Fox	125
	Zamówienia na transportery	
	/transporter sanitarny/ Samaritan ^{x/}	200
	/wóz pomocy techn./ Samson ^{x/}	100
	/wóz dowodzenia/ Sultan ^{x/}	100
3.	Środki przenoszenia broni jądrowej	
	wyrzutnie raketowe:	
	Lance	12
	Honest John	12
	działa atomowe:	
	haubice 203,2 mm M-110	16
	haubice 155 mm M-109	54
	artylerijskie	
	Zamówienia na środki przenoszenia broni jądrowej	
	155 haubice ciągnione FH-70	200
	155 mm haubice samobieżne SP-70	170

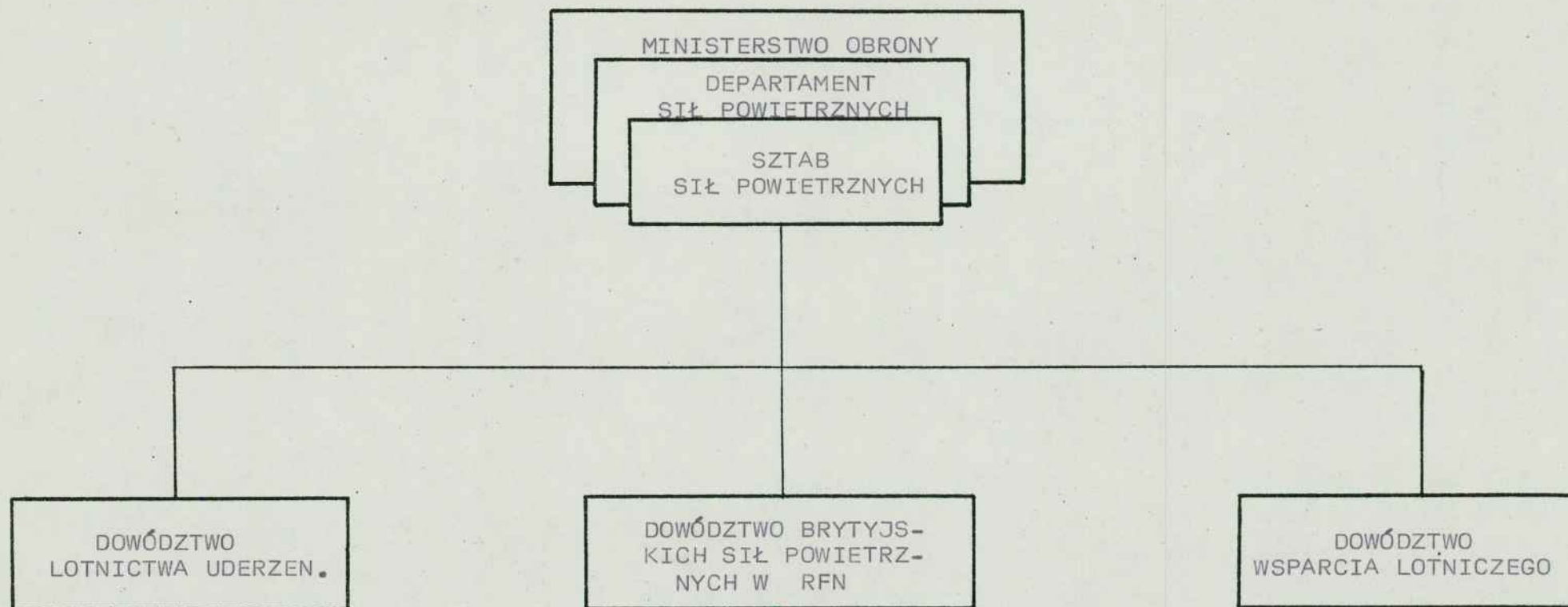
306
326

1	2	3
4.	Artyleria polowa	
	- haubice 203,2 mm	58
	- armaty 175 mm M-107	31
	- 105 mm haubice samobieżne Abbot	155
	- 105 mm haubice ciągnione	92
	- 139 mm haubice	200
5.	Środki przeciwpancerne	
	- śmigłowce uzbrojone w wyrzutnie przeciwpancernych pocisków rakietowych	86 ✓
	- transportery uzbrojone w wyrzutnie przeciwpancernych pocisków rakietowych	448
	- wyrzutnie przeciwpancernych pocisków rakietowych Vigilant	180
	- wyrzutnie przeciwpancernych pocisków rakietowych Milan	832
	- działa bo Wombat	500
	- pancerzownice Carl Gustav	1 000
	- pancerzownice M-72	1 000
	Zamówienia na wyrzutnie /i pociski/ przeciwpancernych pocisków rakietowych Swingfire, Milan i TOW - w toku realizacji	
6.	Środki przeciwlotnicze	
	Wyrzutnie przeciwlotniczych pocisków rakietowych:	
	- Thunderbird	48
	- Tigercat	90
	- Rapier	200
	- Blowpipe	400
	40 mm armaty przeciwlotnicze L-70	60
7.	Lotnictwo sił lądowych	
	Samoloty łącznikowe Beaver	19
	Śmigłowce:	
	- Scout	113
	- Sioux	46
	- Alouette	8
	- Gazelle	167
	- Chipmunk	25
	- Lynx	78

1	2	3
	Zamówienia na śmigłowce obejmujące zakup:	
	CH-147	30
	West.Wisp /Supervisor/	20

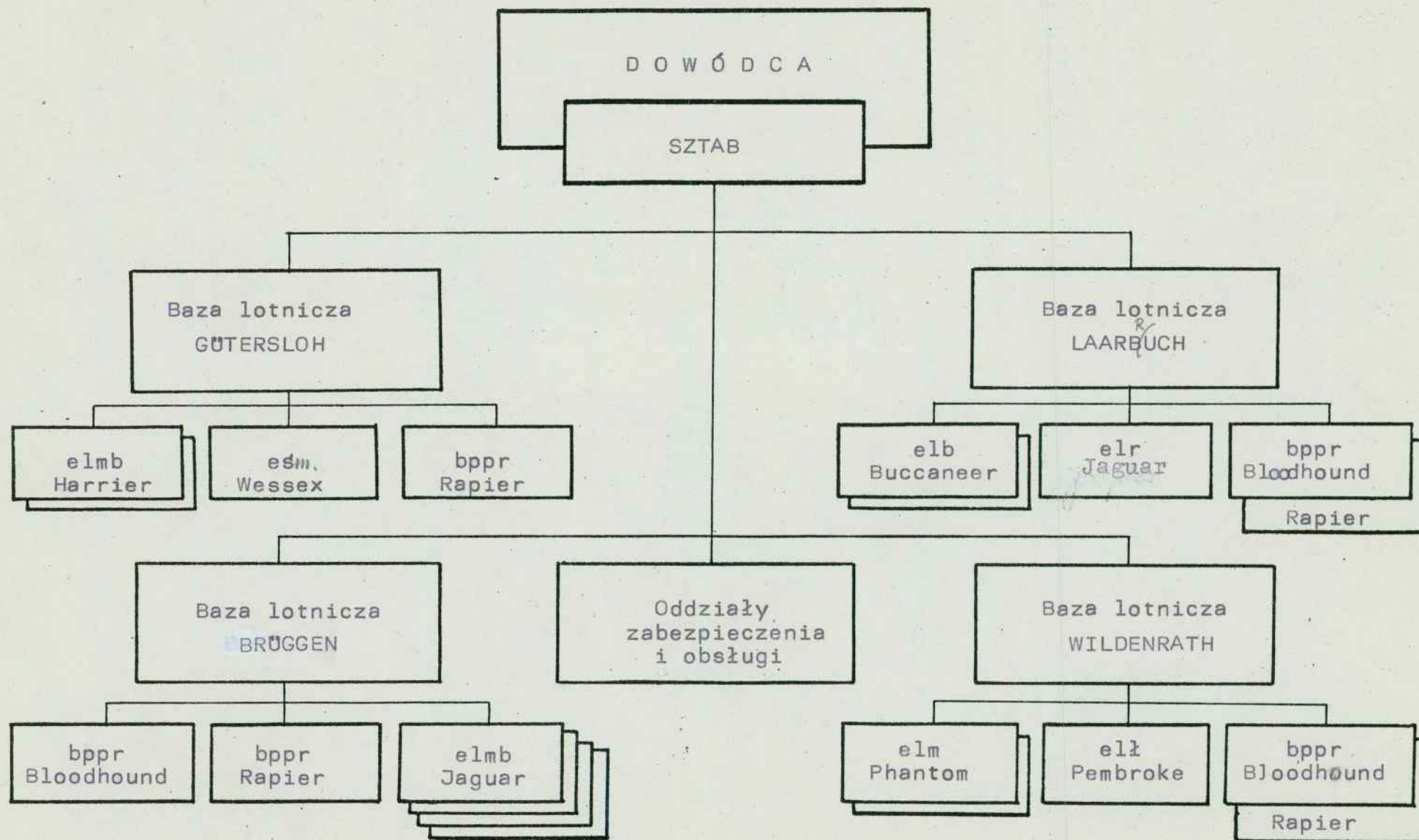
x/Transportery opancerzone oparte na podwoziu czołgu lekkiego Scorpion

ORGANIZACJA BRYTYJSKICH SIŁ POWIETRZNYCH



328 808

ORGANIZACJA BRYTYJSKICH SIŁ POWIETRZNYCH
W RFN



ZESTAWIENIE LICZBOWE ESKADR I SAMOLOTÓW SIŁ POWIETRZNYCH WIELKIEJ BRYTANII
/STAN NA 1.7.1978 r./

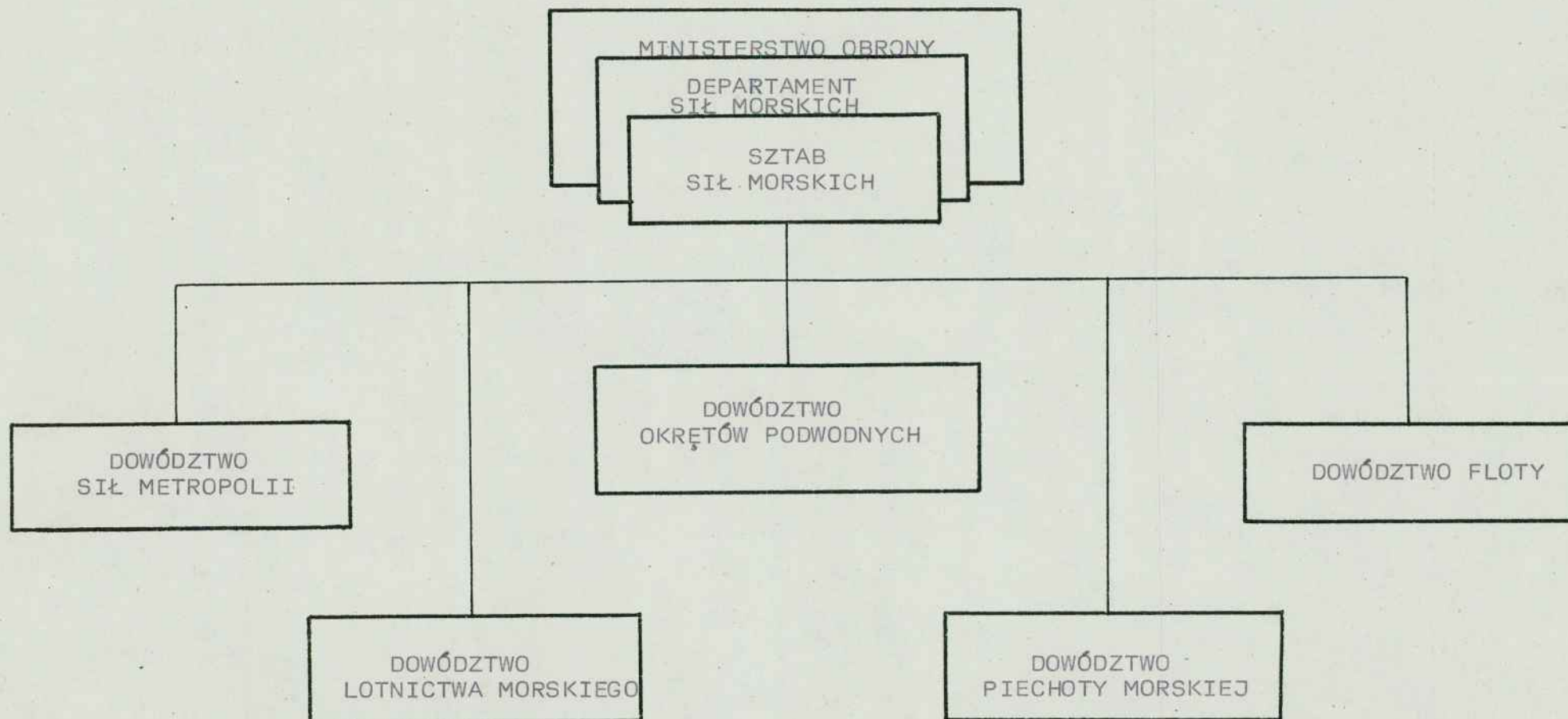
Rodzaj lotnictwa	Typy samolotów /śmigłowców/	Na terytorium					R a z e m	
		Wielkiej Brytanii		RFN	Bliski Wschód	Daleki Wschód	eskadr w tym:	
		eskadr	epz ^x				samolotów	NBJ
		samolot.	samolot.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bombowe	Vulcan Buccaneer	6/48	1/8	-	-	-	7/56	7/56
		2/24	1/12	2/24	-	-	5/60	5/60
Rozpoznawcze i przeciwdziałania radioelektronicz- nego	Vulcan	1/8	-	-	-	-	1/8	-
	Canberra	3/36	1/12	-	1/12	-	5/60	-
	Jaguar	1/12	-	1/12	-	-	2/24	-
	Shackleton	1/12,	-	-	-	-	1/12	-
	Andover	1/10	-	-	-	-	1/10	-
	Nimrod	1/10	-	-	-	-	1/10	-
Wsparcia taktycz- nego	Jaguar	2/24	1/16	4/48	-	-	7/88	7/88
	Harrier	1/12	1/12	2/36	-	-	4/60	-
	Hunter	-	1/12	-	-	-	1/12	-
Myśliwskie OP	Lightning	2/24	1/8	-	-	-	3/32	-
	Phantom	5/60	1/16	2/24	-	-	8/100	-
Obrony wybrzeża	Nimrod	4/32	1/8	-	-	-	5/40	-
Transportowe	VC-10	1/10	-	-	-	-	1/10	-
	Hercules	4/48	1/12	-	-	-	5/60	-
Tankowania powietrznego	Victor	2/24	1/8	-	-	-	3/32	-
Razem samolotów		37/394	11/124	11/144	1/12	-	60/674	19/204

^x/epz - eskadry przeszkalanania załóg /szkolno-bojowe/.

- 2 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Śmigłowce	Wessex	1/12	-	1/16	-	1/20	3/48	-
	Puma	2/24	1/12	-	-	-	3/36	-
	Whirlwind	2/24	-	-	1/12	-	3/36	-
Razem śmigłowców		5/60	1/12	1/16	1/12	1/20	9/120	

ORGANIZACJA BRYTYJSKICH SIŁ MORSKICH



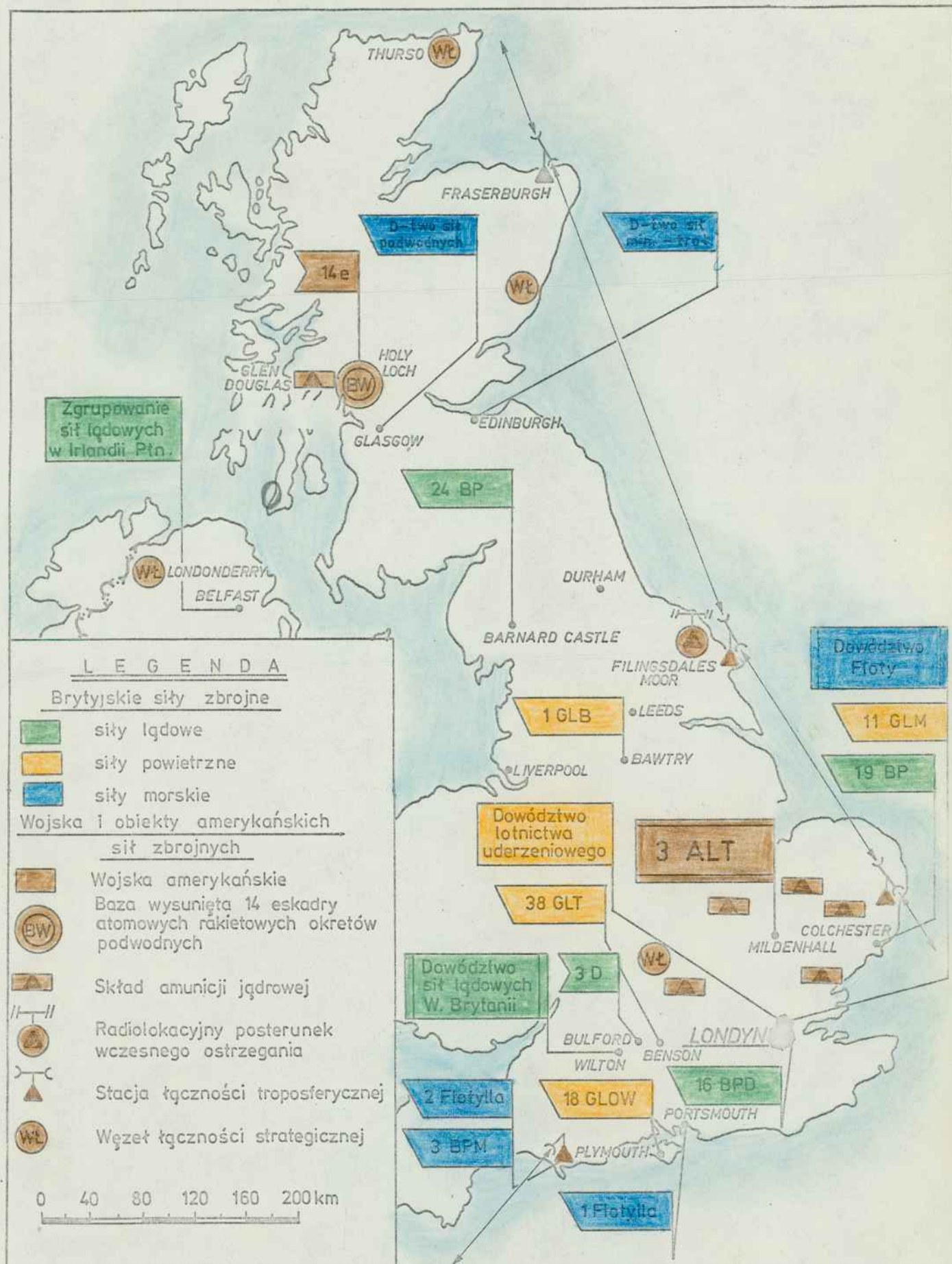
332
242

333

SKŁAD BOJOWY I PERSPEKTYWY ROZWOJOWE SIŁ MORSKICH WIELKIEJ BRYTANII
/STAN NA 1.7.1978 r./

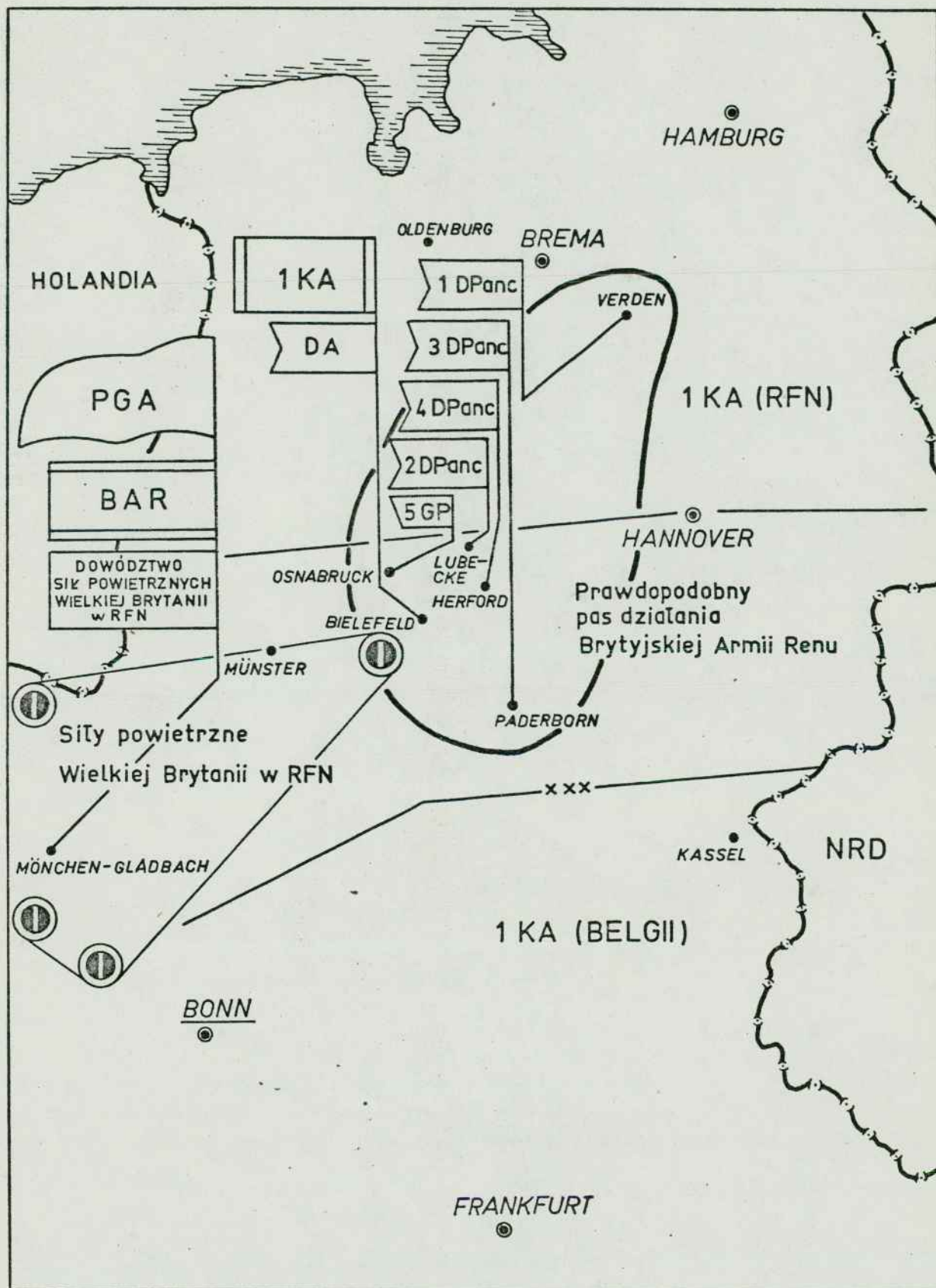
Klasa okrętów	Liczba okrętów				Okręty w budowie	
	w skła- dzie sił floty	w linii	w remoncie	w rezerwie	zamó- wiono	zwodo- wano
1	2	3	4	5	6	7
Rakietowe atomowe okręty podwodne	4	3	1	-	-	-
Lotniskowce uderze- niowe	1	1	-	-	-	-
Lotniskowce desan- towe /ZOP/	2	1	-	1	-	-
Lotniskowce desan- towe-doki	2	1	-	1	-	-
Krążowniki ZOP	2	2	-	-	2	1
Niszczyciele rakie- towe	11	8	3	-	6	4
Fregaty	56	38	13	5	4	4
Atomowe okręty podwodne	10	5	5	-	4	1
Okręty podwodne klasyczne/	17	11	6	-	-	-
Okręty patrolowe	20	14	4	2	3	3
Stawiacze min	1	-	1	-	-	-
Trałowce poszukiwa- cze min	16	13	1	2	2	-
Trałowce bazowe	17	9	4	4	-	-
Trałowce redowe	5	-	-	5	-	-
Okręty desantowe	7	6	-	1	-	-
R a z e m:	171	112	38	21	21	13

ROZMIESZCZENIE BRYTYJSKICH SIŁ ZBROJNYCH ORAZ WOJSK I OBIEKTÓW AMERYKAŃSKICH NA WSPACH



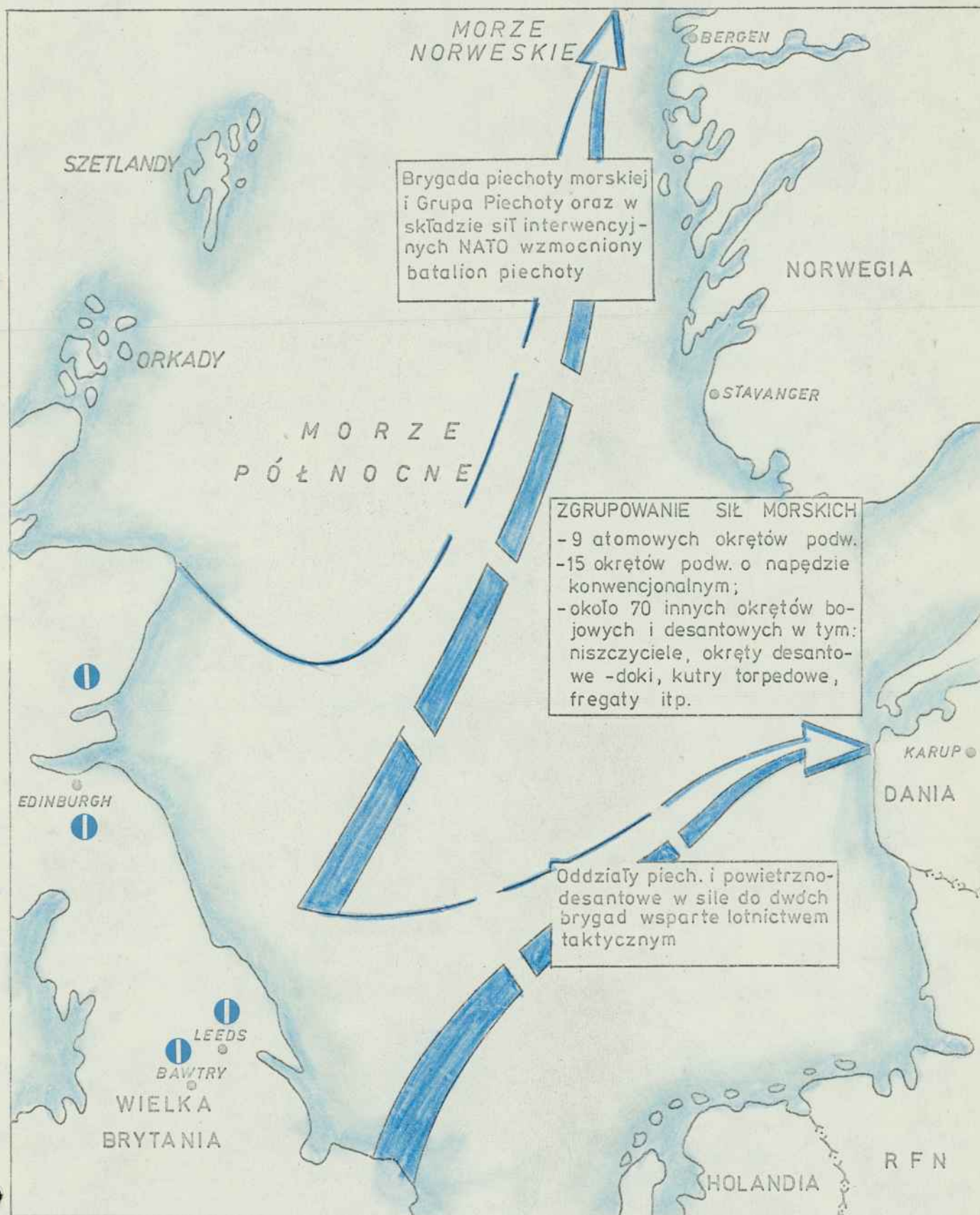
ROZMIESZCZENIE SIŁ ZBROJNYCH WIELKIEJ BRYTANII W RFN

831



PRAWDOPODOBNE WZMOCNIENIE PŁN TDW WYDZIELONYMI SIŁAMI
BRYTYJSKIMI

336



377

387

WSPÓŁPRACA BRYTYJSKIEGO PRZEMYSŁU ZBROJENIOWEGO
Z PRZEMYSŁEM FRANCJI, RFN, WŁOCH, BELGII I STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Wyszczególnienie		Francja	RFN	Włochy	Belgia	Stany Zjednoczone	Planowana produkcja
1		2	3	4	5	6	7
w uzbrojeniu i w zbrojnych lub w razie wchodzenia do produkcji	System dowodzenia obroną powietrzną NADGE						
	Samolot pionowego startu i lądowania Harrier						460 samolotów
	Samolot wsparcia taktycznego "Jaguar"						400 samolotów
	Śmigłowiec "Puma" SA-330						300 śmigłowców
	Śmigłowiec "Sea King" SH3D						110 śmigłowców
	Śmigłowiec "Gazelle" SA-341						600 śmigłowców
	Śmigłowiec "Lynx" WG-13						350 śmigłowców
	Pocisk raketowy powietrze-powietrze "Martel"						
	Pocisk raketowy powietrze-ziemia Bullpup						
	Lekki czołg rozpoznawczy "Scorpion"						500 czołgów

318
388

1		2	3	4	5	6	7
	Wóz bojowy piechoty "Scimitar"						400 wozów
	155 mm haubica ciągniona FH-70						W. Brytania 70 dział
	Przeciwpancerny pocisk rakietowy "Milan"						200 tys. pocisków
w fazie konstrukcyjnej	Wielozadaniowy samolot "Tornado" /MRCA/						800 samolotów
	Samolot pionowego startu i lądowania "Super-harrier"						410 samolotów
	Samolot myśliwski AST-903						300 samolotów
	155 mm samobieżna haubica SP-70						W. Brytania 170 dział

PODSTAWOWE PARAMETRY OCENY ZMIAN W SKŁADZIE BOJOWYM I LICZEBNYM SIŁ ZBROJNYCH
WIELKIEJ BRYTANII

Wyszczególnienie	1970	1978	1985	Zmiany w okresach		
				1970-1978	1978-1985	1970-1985
1	2	3	4	5	6	7
a/ <u>Siły lądowe</u>						
Stan osobowy, liczba żołnierzy w tys.	190,0	163,1	170,0 ^x	- 26,9	+ 5,9 ^x	- 20,0 ^x
Liczba dywizji	6	4	4	- 2	-	- 2
w tym:						
- piechoty	6	-	-	- 6	-	- 2
- piechoty zmechanizowanej	-	-	-	-	-	-
- pancernych	-	4	4	+ 4	-	+ 4
Liczba samodzielnych brygad i grup piechoty	4	9	8	+ 5	- 1	+ 4
w tym:						
- piechoty	1	3	3	+ 2	-	-
- piechoty zmech. /GP/	1	6	5	+ 5	- 1	+ 4
- pancernych	-	-	-	-	-	-
- powietrznodesantowych	1	-	-	- 1	-	- 1

^{x/} Możliwe jest dalsze zwiększenie stanu sił lądowych w najbliższych latach

- 2 -

1	2	3	4	5	6	7
Liczba pułków:						
w tym:						
- czołgów	10	10	10	-	-	-
- pancernych pułków rozpoznawczych	12	11	9	- 1	- 2	- 3
- rakiet /HJ lub Lance/	3 ^x	1	1	- 2 ^{xx}	-	- 2 ^{xx}
- artylerii atomowej	- ^x	5	5	+ 5	-	+ 5
- artylerii polowej	21	13	13	- 8	-	- 8
- artylerii plot	3	-	-	- 3	-	- 3
- rakiet plot	1	3	3	+ 2	-	+ 2
Podstawowe uzbrojenie						
w tym:						
- wyrzutnie "Lance"	-	12	12	+12	-	+ 12
- wyrzutnie "Honest John"	12	12	.	-	.	.
- czołgi średnie	600/?/	1 210 ^{xxx}	.	610	.	.
- czołgi lekkie	-	270	.	270	.	.
- działa atomowe	12	70	270	58	200	258
- artyleria konwencjonalna /działa i moździerze/	1 000	1 000	1 000	-	-	-

^x/ pułki artylerii mieszanej każdy w składzie po 4 wyrzutnie "HJ" i 4 hb 203,2 mm przystosowane do strzelania amunicją jądrową

^{xx}/ trzy pułki HJ zostały zamienione jednym pułkiem "Lance", zmniejszenie liczby pułków nie zmniejszyło liczby wyrzutni

^{xxx}/ dalsze zwiększanie liczby najnowocześniejszych czołgów "Chieftain" kosztem wysłużonych czołgów "Centurion"

- 3 -

1	2	3	4	5	6	7
- wyrzutnie przeciwpancernych pocisków kierowanych	.	1 540	.	.	.	.
- armaty ppanc, działa bo	500	500	.	-	.	.
- wyrzutnie rakiet plot:						
- "Thunderbird"	48	48	.	.	.	.
- "Tigercat"	90	90	.	.	.	.
- "Rapier"	-	200	.	200	.	.
- "Blowpipe"	-	400	.	400	.	.
- armaty przeciwlotnicze	800	60/?/	.	- 740	.	.
- samoloty lotnictwa sił lądowych	54	19	.	- 35	.	.
- śmigłowce /różne/	650	437	.	- 213	.	.
w tym:						
- uzbrojone w wyrzutnie ppanc pocisków kierowanych	85	86	.	.	.	.
<u>b/ Siły powietrzne</u>						
Stan osobowy, liczba żołnierzy w tys.	115,0	85,0	85,0	- 30,0	-	- 30,0
Liczba eskadr/samolotów	58/689	60/674	.	+ 2/-15	.	.
w tym lotnictwa:						
- strategicznego lotnictwa uderzeniowego, w tym /nbj/:	7/56 7/56/	7/56 /7/56/	-	-	- 7/-56 /-7/-56/	- 7/-56 /-7/-56/
- bombowego /lekkiego/, w tym /nbj/	7/80 /7/80/	5/60 /5/60/	12/144 /12/144/	- 2/-20 /-2/-20	+ 7/84 +7/84/	+ 5/64 + 5/64/
- rozpoznawczego i przeciwdziałania r/elektr.	9/82	11/124/	.	+2/42	.	.

- 4 -

1	2	3	4	5	6	7
- wsparcia taktycznego i obrony wybrzeża, w tym nbj	15/168 /2/24/	17/200 /7/88/	.	+ 2/32 + 5/64/	.	.
- myśliwskiego OP	10/148	11/132	13/156	+ 1/-16	+ 2/24	+ 3/8
- transportowego i specjalnego	16/163	9/102	10/114	- 7/-61	+ 1/12	- 6/-49
- liczba eskadr śmigłowców	9/132	9/120	11/144	-/- 12	+ 2/24	+ 2/12
Liczba eskadr/wyrzutni plot pocisków rakietowych	5/120	7/132	10/156	+ 2/12	+ 3/24	+ 5/36
c/ <u>Siły morskie</u>						
Stan osobowy, liczba żołnierzy w tys.	87,0	71,5	71,5	- 15,5	-	- 15,5
Liczba okrętów bojowych:						
- rakietowych atomowych okrętów podwodnych	3	4	4	+ 1	-	+ 1
- lotniskowców uderzeniowych	3	1	1	- 2	-	- 2
- lotniskowców desantowych ZOP	2	2	2	-	-	-
- lotniskowców desantowych-doków	2	2	2	-	-	-
- krążowników ZOP	3	2	5	- 1	+ 3	+ 2
- niszczycieli	13	11	18	- 2	+ 7	+ 5
- fregat	64	56	61	- 8	+ 5	- 3
- atomowych okrętów podwodnych	4	10	14	+ 6	+ 4	+ 10
- okręty podwodne	27	17	17	- 10	-	- 10
- okręty patrolowe	13	20	22	+ 7	+ 2	+ 9
- stawiacze min i trałowce	54	39	42	- 15	+ 3	- 12

Uwaga: kropką oznaczono brak danych